

**T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ**

**ENGELLİLER İÇİN MESLEK EĞİTİM
TASARIMINDA BİR MODEL ÖNERİSİ**

Yüksek Lisans Tezi

YILDIZ ÇOKCOŞKUN

İSTANBUL, 2016

T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BİLGİ TEKNOLOJİLERİ

ENGELLİLER İÇİN MESLEK EĞİTİM
TASARIMINDA BİR MODEL ÖNERİSİ

Yüksek Lisans Tezi

YILDIZ ÇOKÇOŞKUN

Tez Danışmanı: YRD. DOÇ. DR. DİLEK KARAHOCA

İSTANBUL, 2016

T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BİLGİ TEKNOLOJİLERİ

Tezin Adı: Engelliler İçin Meslek Eğitim Tasarımında Bir Model Önerisi
Öğrencinin Adı Soyadı: Yıldız ÇOKCOŞKUN
Tez Savunma Tarihi: 23

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları yerine getirmiş olduğu Fen Bilimleri Enstitüsü tarafından onaylanmıştır.

Doç Dr. Nafiz ARICA
Enstitü Müdürü
İmza

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları yerine getirmiş olduğunu onaylarım.

Doç. Dr. Alper TUNGA
Program Koordinatörü
İmza

Bu tez tarafımızca okunmuş, nitelik ve içerik açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak yeterli görülmüş ve kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmzalar

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Dilek KARAHOCA

Ek Danışman
Prof. Dr. Adem KARAHOCA

Üye
Prof. Dr. İbrahim PINAR

ÖNSÖZ

Yüksek lisans derslerine başladığım ilk günden itibaren beni yüreklendirerek, projeden teze geçmeye teşvik eden, beni tam olarak analiz ederek doğru yönlendirmeleriyle kısa sürede tez konuma karar vermeme destek olan, tezimin her aşamasında “ben bittim sanırım beceremeyeceğim, yazamayacağım” gibi endişelerimde, her zaman yanımda olarak bana güç veren, bilgi ve deneyimlerini her ihtiyacım olduğu anda benimle paylaşan, katkılarını esirgemeyen değerli danışmanım Yrd. Doç. Dr. Dilek KARAHOCA’ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Yaşamımın her aşamasında bana olan inançlarını ve desteklerini biran olsun eksik etmeyen aileme, tez dönemim boyunca beni hiç üzmeyen ve okuldaki koridorlarda sınıf derslerimin bitmesini kitap okuyarak, ödevlerini yaparak bekleyen, evde çalışırken “Anneciğim sen derslerine çalış ve hepsinden A al” diyerek bana güç veren 8 yaşındaki biricik oğlum Arda Çokçoşkun’a, zihinsel engelli olmalarına rağmen hayata tutunarak Türkiye’de büyük başarılarla imza atan Bremen Mızıkacıları Perküsyon Grubu’nun muhteşem müzisyenlerine, yaptığı işe yüreğini koymuş, engelli öğrencilerini sevgiyle eğiten Perküsyon Hocaları Yaşar Morpınar’a, bu ritim grubunun ortaya çıkmasına zemin oluşturan ve engelli kardeşlerimize bir eğitim yuvası açan Özel Yeni Tomurcuk Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi Müdiresi Yasemin Güler Arınel’e, hazırladığım tasarımın www.egitimblog.com adresinde yayınlanmasını sağlayan Birol Çelik’e ve son olarak DJ’lik mesleğini Türkiye’de ve dünyada yaklaşık 20 yıldır başarıyla icra eden, uygulamamdaki eğitim içeriğinin hazırlanması, duygunun paylaşılması, aktarılması gibi konularda tecrübeleriyle bana tezimde destek veren Murat Şimşek’e teşekkürlerimi bir borç bilirim.

İstanbul, 2016

Yıldız Çokçoşkun

ÖZET

ENGELLİLER İÇİN MESLEK EĞİTİM TASARIMINDA BİR MODEL ÖNERİSİ

Yıldız Çokçoşkun

Bilgi Teknolojileri

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Dilek Karahoca

Mayıs 2016, 85 sayfa

Bilgi teknolojilerindeki hızlı gelişim, eğitim alanında da birçok yeniliği ve değişimi beraberinde getirmiştir. Geleneksel eğitim sistemiyle ulaşılamayan kitlelere, bilgi teknoloji temelli eğitim sistemi sayesinde çok daha rahat bir şekilde ulaşılabilir. İşte tam bu noktada eğitimde engelli bireyler için fırsat eşitliği yolu açılmıştır. Her insan gibi engelli bireyin de eğitim ve istihdam hakkı vardır. Teknolojik gelişmelerin engelli bireyin eğitimi için kullanılması, onların yaşam boyu eğitim görmesine imkân verecek, bilgi teknolojilerini kullanarak bir meslek sahibi olabilmelerini sağlayacaktır.

Çalışmanın temel amacı öğrenme güçlüğü olan bireylerin bir eğitim platformu üzerinden *DJ*'lik mesleğini beceri olarak kazanmaları ve bu becerinin icrasındaki ortamın ne kadar kullanılabilir olduğunun kullanılabilirlik değerlendirmesiyle ortaya konmasıdır.

Araştırmanın örneklemini, MEB Özel Yeni Tomurcuk Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi'ne bağlı, zihinsel engelli gençlerden oluşan Bremen Mızıkacıları Perküsyon Grubu ve özel öğrenme güçlüğü olan bir ilkokul öğrencisi oluşturmaktadır.

Nitel araştırma yöntemini benimsediğimiz çalışmada, durum çalışması deseni kullanılmıştır. Veri toplama tekniği olarak; gözlemler, video kayıtları ve konuşma transkriptleri kullanılmıştır.

Grup ve bireysel vaka analizleri yapılmış, uzmanların, öğretmenlerin ve velilerin, engelli bireylere meslek edindirmede uzaktan eğitimin katkılarına ilişkin görüşleri yarı

yapılandırılmış görüşme formlarıyla alınmıştır. Tasarımın kullanılabilirlik değerlendirmesi için araştırmacı tarafından Nielsen'in sezgisellerinden de faydalanarak bir araç geliştirilmiştir.

Elde edilen bulgulara bakıldığında özel gereksinimli bireylerin mesleki eğitimlerinin yetersiz olduğu ortaya çıkmıştır. Veliler, yöneticiler ve uzmanlar bilgi teknoloji temelli *DJ*'lik eğitiminin engelli birey üzerinde her yönüyle olumlu bir katkısı olacağını belirtmişlerdir. Tasarımı kullanan özel gereksinimli öğrenenin kısa sürede müziği ve ritmi algıladığı, dikkat süresinin uzadığı, motivasyonunun, iletişiminin ve kendine olan güveninin arttığı gözlemlenmiştir.

Araştırma kapsamında yapılan literatürel bilgileri bulguları destekler niteliktedir. Gözlemlerden ve görüşmelerden ortaya çıkan sonuca göre özgüveni ve motivasyonu artan engelli bireyler için yeni bir meslek ediniminin yolu açılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Engelli, Özürlü, Uzaktan Eğitim, DJ, Müzik

ABSTRACT

A MODEL SUGGESTION BASED ON INFORMATION TECHNOLOGIES FOR VOCATIONAL TRAINING OF PEOPLE WITH DISABILITIES

Yıldız Çokçoşkun

Information Technologies

Thesis Supervisor: Asst. Dr. Dilek Karahoca

May 2016, 85 pages

With the high advance in information technologies, a lot of novelties and changes in educational systems emerged. IT based educational systems allow to reach specific groups of people much more easily although the traditional education system couldn't. And, at that point, people with disabilities can have the equal opportunity in education. Like all other people, a person with a disability has the right to get education and employment. Technological improvements will allow them to access educational facilities until the rest of their life and to obtain vocational training by use of information technologies.

The main purpose of the model is to convey to the people with learning difficulties the capabilities of DJing through an educational platform for which several evaluations will be made to estimate the possibility of performing on that database.

The test group of this research consists of "Bremen Mizikacilari Percussion Band", a percussion group of young people with mental disabilities which is linked to "MEB Ozel Yeni Tomurcuk Private Rehabilitation and Research Center" and a primary school student with learning disabilities.

The research ran with qualitative research techniques, consists of case study examples. Explorations, video recordings and speech transcriptions have been used to collect data.

Analysis of groups and specific cases have been made, reviews of experts, professors and parents have been taken with semi-structured forms in order to obtain their ideas on the contribution of distance learning to educate people with disabilities. For the evaluation of the usage of that specific design, a tool has been developed by the researcher with Nielsen's heuristics.

Within the results, the fact that people with additional needs do not have sufficient vocational training had been shown. It had been stated that an IT based DJing education will be beneficial for the students by parents, directors and experts. The students with specific needs who experimented with the platform captured music and rhythm very quickly, the time-based length of attention capabilities has been sustained, their motivation, relations with other people and self-confidence have been boosted.

The literal information which has been found in the process of this research has matched the findings of the research itself. As a result of interviews and opinions, vocational training of people with disabilities, having higher motivation and self-confidence is now possible.

Keywords: Disability, Distance, E-Learning, DJ, Music

İÇİNDEKİLER

TABLOLAR	X
ŞEKİLLER	XI
KISALTMALAR	XII
1. GİRİŞ	1
1.1 PROBLEMİN TANIMI	1
1.2 ÇALIŞMANIN AMACI	3
1.3 ÇALIŞMANIN ÖNEMİ	5
1.4 SINIRLILIKLAR	6
2. LİTERATÜR TARAMASI	7
2.1 TANIMLAR	7
2.1.1 Engelli Nedir?	7
2.1.2 Engelli Çeşitleri Nelerdir?	7
2.1.3 Engelli Bireylerin Uzaktan Eğitimi	9
2.1.3.1 Uzaktan Eğitim ve Gelişimi	9
2.1.3.2 Uzaktan Eğitimin Engelli Birey İçin Kullanımı	10
2.1.4 Engelli Bireyler Üzerinde Müziğin Etkisi ve Uzaktan Eğitim ile Müziğin Engelli Bireylere Verilmesi	11
2.1.5 Uzaktan Eğitim İle Engelli Bireylere DJ'lik Mesleği Edinimi	15
2.2 DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE ENGELLİ BİREYLERE BİR BAKIŞ	20
3. YÖNTEM	28
3.1 ARAŞTIRMANIN MODELİ	28
3.2 ARAŞTIRMANIN ÖRNEKLEMİ	29
3.3 VERİLERİN TOPLANMASI	31
3.4 UYGULAMANIN GELİŞTİRİLMESİ	32
3.4.1 Uzaktan Eğitim Sistemi - Moodle	32
3.4.2 Uzaktan Eğitim Sisteminin Oluşturulma Aşamaları	32
3.4.3 Diyagramlar ve Arayüz Tasarımları	34

3.5	VERİLERİN ANALİZİ.....	34
3.6	GÜVENİRLİK.....	35
4.	BULGULAR.....	36
4.1	DURUM İNCELEMESİ.....	36
4.1.1	Zihinsel Engelli Grubun Müzik Öğrenimi Sürecinde Davranışsal Boyutta Gözlemlenmesi	36
4.1.2	Zihinsel Engelli Grubun Canlı Performans Videolarının Analizi.....	38
4.1.3	Özel Öğrenme Güçlüğü Olan Bireyin Tasarlanan Eğitim Arayüzlerinin Kullanılabilirliğinin ve Erişiminin Değerlendirmesi	39
4.1.4	Özel Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrencinin Canlı DJ Performansı Videolarının Analizii.....	41
4.2	BİRİNCİ DURUMA YÖNELİK BULGULAR.....	43
4.3	İKİNCİ DURUMA YÖNELİK BULGULAR	44
4.4	ÜÇÜNCÜ DURUMA YÖNELİK BULGULAR.....	44
4.5	DÖRDÜNCÜ DURUMA YÖNELİK BULGULAR.....	46
5.	TARTIŞMA VE SONUÇ.....	48
5.1	TARTIŞMA.....	48
5.2	SONUÇ	48
5.3	ÖNERİLER.....	50
	KAYNAKÇA	52
	EKLER	
	EK A.1: Görüşme Formu	61
	EK B.1: Sezgisel Değerlendirme Formu	64
	EK C.1: Hiyerarşik Görev Analizi - Öğrenci Rolü	67
	EK C.2: Use Case Diyagram - Öğrenci	71
	EK C.3: Use Case Glossaru - Öğrenci.....	71
	EK C.4: Akış Diyagramı.....	74
	EK C.5: Uygulama Arayüzleri.....	75
	ÖZGEÇMİŞ.....	85

TABLÖLAR

Tablo 2.1: Özürlülük oranı	22
Tablo 2.2: Engelli nüfusunun eğitim oranları	22
Tablo 2.3: Engellilik istihdamı	23
Tablo 2.4: Engelli nüfusunun istihdam oranları	24
Tablo 2.5: Engelli istihdam etmeme gerekçeleri	25
Tablo 2.6: Öğrencilerin engel durumları	26
Tablo 2.7: Öğrencilerin yaş dağılımları	26
Tablo 3.1: Gözlem yapılan grup üyeleri ve bireyin bilgileri	30
Tablo 3.2: Bremen Mızıkacıları Perküsyon Grubu üyeleri	30

ŞEKİLLER

Şekil 2.1: Engelli çalışanı bulunmayan işverenlerin gerekçeleri24

Şekil 3.1: Bremen Mızıkacıları Perküsyon grubu uyeleri30

KISALTMALAR

AB	:	Avrupa Birliği
BM	:	Birleşmiş Milletler
CD	:	Compact Disc
DJ	:	Disc Jokey
IQ	:	Intelligence quotient
LMS	:	Learning Management System
MEB	:	Milli Eğitim Bakanlığı
Moodle	:	Modular Object Oriented Dynamic
RAM	:	Rehberlik Araştırma Merkezi
TBMM	:	Türkiye Büyük Millet Meclisi
T.C.	:	Türkiye Cumhuriyeti
TL	:	Türk Lirası

1. GİRİŞ

Bu bölümde tespit edilen problemin tanımı, çalışmanın amacı, önemi, sınırları, kullanılabilirlik değerlendirmesi, veri analizi ve güvenilirliği üzerinde durulacaktır.

1.1 PROBLEMİN TANIMI

İnsanlar yaşamlarını devam ettirebilmek için çalışmak, üretmek ve sosyalleşmek zorundadırlar. Toplumun temel görevi olan üretim, engelli bireyler açısından daha da önem taşımaktadır. Çünkü ihtiyaçlarını karşılayabilmek için diğer insanlardan daha fazla güçlüklerle karşılaşmaktadırlar. Hem eğitim hem de meslek edinme bakımından zorluk yaşamaktadırlar.

Sosyal ve ekonomik ihtiyaçlar her insanda olduğu gibi engelli bireyler için de zamanına göre farklılaşmaktadır. Engelli bireyin gereksinimlerinin karşılanmasında güçlüklerle karşılaşılmasından dolayı hem engelli bireyi hem de toplumu etkileştirecek tasarımlara ihtiyaç vardır.

Teknolojik tasarım yaklaşımları engelli bireylerin topluma entegrasyonunda meslek kazanımı boyutuyla farklı bir etkileşim oluşturmaktadır. Bireyin engelli olması, teknolojik dokunumsallık gereksinimi için engel teşkil etmez. Aksine teknoloji-insan etkileşimleri engelli birey ve yakın çevresi için sinerjik bir aksiyon kaynağıdır.

Engelli bireyin toplum içinde varoluşunu açıklaması ve kabul edilebilirliğinde mesleki kariyer becerileri alternatif bir toplumsal destek sistemi rolündedir. Bu bağlamda teknoloji becerilerinin engelli bireylere kazandırılması meslek edindirme anlamında önemlidir.

Engelli bireyin gereksinimlerine uygun tasarım uygulamaları mesleki beceri edindirme açısından engelli bireyin engelini kaldıran, hayata bağlayan bir sosyal mekanizma özelliğine sahip olmalıdır.

Engelli bireylerin toplumla bütünleşmesine engel olan en önemli konu yeterli eğitimi alamadıkları için iş bulamamaları ve bir meslek edinmemeleridir. Engelli bireyler için

eğitimsizlik ve işsizlik birçok sorunun temelini oluşturmaktadır. Sorunların doğmasına hatta şiddetlenmesine kaynak oluşturmaktadır.

Engelli bireylerin sosyal yaşama katılabilmeleri, bağımlı olmadan yaşamlarını sürdürebilmelerine bağlıdır. Verilecek olan mesleki eğitimlerde kendileriyle ilgili her türlü görev ve sorumluluğun üstesinden gelecek metotları içermelidir. Dünyada ki örnekler bunun mümkün olabildiğini göstermektedir.

Çalışma hayatında en üzücü konulardan biri de engelli bireylere karşı bir önyargı olmasıdır. Oysa engelli bireyler engellerine bağlı olarak farklı yönlerini ve duyularını çok iyi geliştirebildikleri için diğer engelsiz insanlardan çok daha verimli üretimler yapabilecek durumdadırlar. Toplum maalesef ki bu bilince sahip değildir ve engelli bireylere ön yargılı yaklaşmaktadır. Bu yüzden işverenler zorunlu kalmadıkça engelli bireylere fırsat eşitliği vermekten çekinmektedirler.

Görme, işitme, bedensel ve zihinsel engeli bulunanlar veya geçirdikleri rahatsızlıklarından dolayı kısa süre için de olsa eve bağımlı kalacak hastalar için bir başka zorlayıcı durum güvenle bir yerden bir yere seyahat etmektir.

Engelli bireylerin meslek edinmesini güçleştiren nedenlerin en önemlilerinden biri eğitim ve rehabilitasyon konusundaki yetersizliklerdir. Ülkemizde ne yazık ki engelli bireyler için yeterli sayıda mesleki eğitim ve rehabilitasyon alanları bulunmamaktadır. Engelli bireylerin sanatsal yönleri ve duyguları güçlüdür. Bu yönde geliştirilmeleri ve eğitim almaları kendilerini hem mutlu kılacak hem de sevdikleri bir konuda daha hızlı öğrenmelerini ve bunu meslek edinmelerini sağlayacaktır. Buna karşılık sanat alanında uzaktan özel eğitim veren kurumlar çok sınırlıdır. Olanlar da çok yüksek fiyatlarla eğitim vermektedir. Bütçeler çok yüksek olduğu için engelli bireylerin aileleri çocuklarına temel eğitim vermeye çalışırken yanında bir de sanatsal eğitim aldırılmamaktadırlar.

Bilgi teknolojilerinin kullanımıyla engelli bireylerin uygun meslek dallarında uzaktan eğitimle kişisel gelişimine katkıda bulunacağı yeni yeteneklerini iş hayatında sergileme fırsatı bulacaktır.

Bu çalışmanın ele aldığı problem, insan ve teknolojik etkileşim eğitim ortamlarının mesleki beceri edindirmedeki yeri ve önemine istinaden bir mesleki model olarak

tanımlanan *DJ*'lik sıfatı ile engelli bireylerin yaşam aktivitasyonlarının nasıl farklılaştırılabileceğine yönelik bir bakış açısı ile tasarlanan bir ortamın performansının ölçülmesine yöneliktir. Engelli birey nasıl bir *DJ* eğitimine tabi tutulabilir ve *DJ*'lik mesleğinde nasıl bir performans sağlayabilir, *DJ*'lik mesleğinin engelli bireye katkıları neler olabilir bu noktalar araştırılacaktır.

a. Problem Cümlesi:

Özel gereksinimli öğrenenler için, dijital mesleki eğitim ortamı tasarımının meslek edinimine yönelik etkisi ve katkısı nedir?

b. Alt Problemler:

i. Özel gereksinimli öğrenenler için, dijital mesleki eğitim ortamı tasarımının meslek ediniminde erişim kolaylığı sağlamadaki etkisi nedir?

ii. Özel gereksinimli öğrenenler için, dijital mesleki eğitim ortamı tasarımının meslek ediniminde, öğrenme sürecinde etkisi nedir?

iii. Özel gereksinimli öğrenenler için, dijital mesleki eğitim ortamı tasarımının meslek ediniminde psiko-sosyal katkısı nedir?

iv. Özel gereksinimli öğrenenler için, dijital mesleki eğitim ortamı tasarımının *DJ*'lik meslek ediniminde kişisel tatmin anlamında katkısı nedir?

1.2 ÇALIŞMANIN AMACI

Bu çalışmanın amacı; engelli bireylerin yaşama dair temel yeteneklerini geliştirmek, öğrenim gereksinimlerini yanıt vermek, toplumla bütünleşmelerini sağlamak, bir meslek edinebilmelerine yardımcı olmaktır.

Kendilerine uygun destek ve hizmetler aralıksız verildiğinde engelli bireyin yaşam fonksiyonlarında ilerlemeler meydana gelecektir.

Her engelli grubunun öğrenme şekli farklı olacağından uzaktan öğrenim tasarımları da bu engel grubuna hitap edecek şekilde tasarlanacaktır. *Web* tabanlı uygulamamız özel öğrenme güçlüğü olan engelli bireylerin yanında, bedensel engelli bireyler ve süreğen hastalıklar yüzünden geçici olarak engelli olan kişilere de *DJ*'lik öğretebilecektir.

Böylece daha çok engel grubuna hitap edecek ve birçok engel grubuna fırsat eşitliği sağlayacaktır.

Yaşamlarına devam ederken etraflarına bağımlı olmadan, kendi kendilerine yetebilecek şekilde toplumun bir ayrılmaz parçası olmaları amaçlanmaktadır.

Toplumun bir parçası olan engelli bireylerin topluma gerçek anlamda kazandırılabilmesinin en önemli yolu onları eğitmek ve meslek sahibi yapabilmektir. Çalışmaya özendirilmenin, hem bireysel hem de toplumsal olarak birçok yararı olacaktır

Sosyal ve ekonomik olarak topluma kazandırmak suretiyle, bağımlı olmadan üretime katkıda bulunabilmelerine ortam sağlayacaktır. Başka bir söyleyişle uzaktan eğitim, zamandan ve mekândan bağımsız olarak, aynı kaynakla daha fazla bireye ulaşarak eğitim verebilmenin yöntemi olacaktır. Yüz yüze eğitim uygulamaları ile sınırlı sayıda engelli bireye ulaşılmasına karşın bu sayede büyük kitlelere erişilebilecektir.

Öğrenen merkezli bir eğitim olacağından güvenli ev ortalarında ailelerinden destek alarak katılabilecekleri derslerde istenildiği kadar tekrar yapılabilecektir. Böylece zaman ve mekân bağımsız olarak sürekli gelişme ve pekiştirme sağlanacaktır. Bu sayede eğitimde ve istihdamda eşitlik hedeflenecektir.

Eğitimi başarıyla tamamlayan ve uygulayan engelli bireyler, günümüzün en popüler mesleklerinden birini icra etme, başarma, motive olma imkânı bulacaklardır. *DJ*'lik mesleği internetten icra edilebildiği için ön yargısız bir şekilde sadece yaptıkları işin başarısıyla değerlendireceklerdir. Gerek internet radyosunda *DJ* olarak göreve başlayarak, gerekse hazırladıkları set ya da prodüksiyonlarını internetten satışa sunarak, ekonomik bağımsızlıklarını sağlayabilecekler, ülke ekonomisine katkıda bulunacaklardır.

Yaratıcı müzik ruhlarının üretimiyle internet üzerinden ulaşacakları kitlelerle sosyal paylaşımına girebilecek ve seslerini tüm dünyaya duyurabileceklerdir. Kendileri gibi bu mesleği yapan arkadaşlarını bulup, bilgi ve tecrübe paylaşarak sürekli bir gelişim ortamında güncel kalacaklardır. Bu uygulama sayesinde kendilerindeki yeteneği keşfetmiş ve ortaya çıkartabilmiş olacaklardır. Aynı zamanda, *DJ*'lik eğitimi müzik ve ritim duygularını barındırdığı için engelli bireylerin rehabilitasyon aracı olacaktır, güzel

zaman geçirecekler, eğlenecekler, üretimlerini aileleri ve sevdikleri ile paylaşarak mutlu olacaklardır.

Ailelerin engelli bireylere sahip olduklarından dolayı bu konudaki hassasiyetlerini bilen, anlayan bir bakışla yola çıktığımız bu çalışmada, destek alma zorunluluğu olan engelli bireyler için, ailelerini de uzaktan eğitim derslerinin bir parçası yaparak onların katılabilecekleri çocuklarının ergoterapistleri haline gelebilecekleri bir sistem kurulacaktır. Böylece engelli bireyler ve aileleri gülümseyen gözlerle hayata daha umutla bakacaktır.

1.3 ÇALIŞMANIN ÖNEMİ

Engelli bireylerin toplumdaki varoluşsal yüzdeleri dikkate alındığında teknolojik tasarımların güncelliği ve farklılığı önem taşımaktadır. Yaşamın varoluş enerjisinde bireyin kendini ispatlaması düzeyinde teknoloji bir araç olmaktan çıkıp hayatın gereksinim tabanına oturmuştur. Bu gereksinimlerin teknolojik bağlam platformlarıyla dile gelmesi engelli bireyler için yeni bir yaşam enerjisi teşkil etmektedir.

Bugünün dünyasında meslek edinmek engelli bireyin bir vazgeçilmezidir. Hayattaki bağımsızlık manifestosunun imzalanması niteliğindedir. Bağımsız olan engelli birey mekandan ve zamandan da bağımsız kazandığı kişisel becerileri ile yeni bir yaşamın temelini atacak ruhsal güce sahip olacaktır. Ruhun güçlü olan engelli birey toplumda engelli örüntüsünden ve algısal kalıplarından kurtulacak olan yeni bir bağlamdaki yaşamı paylaşacak olan kişidir.

Klasik meslek edindirme modelleri bir kenara bırakılarak yeni nesil metotların getirdiği kolaylıklar kullanılarak engelli bireylerde istihdam çeşitlerine yeni bir alternatif getirilecektir.

Platformun Türkçe olması dil bazında engelli bireylerin öğrenim sürecini ve kullanılabilirliğini de artırmakta ve desteklemektedir.

Projeyle birlikte değiştirmek istediğimiz mevcut durum; kapsamımızdaki Türkçe okuryazar engelli bireylerin Türkiye'nin ve dünyanın her yerinde popüler meslek dallarından birinde istihdam edilmesi ve dünyada büyük başarılar elde etmesi olacaktır.

Engelli bireylere yönelik uzaktan eğitimi kolaylaştırmak, farklılaştırmak adına tasarladığımız modelin ileride yapılacak benzer çalışmalara da ışık tutacağı ve cesaret vereceği umulmaktadır.

İlerleyen zamanda eklenen modüllerle daha çok engel grubunu kapsayarak belki de engelli bireylere yönelik tüm müzik eğitimi kurumlarının müfredatına girebilecektir.

Ayrıca sosyal sorumluluk adı altında kamu ve eğitim kurumları, kulüp ve radyo sahipleri, *DJ*'ler, vakıflar, belediyeler, *DJ* ekipmanları satanlar, *Moodle LMS* servislerini sağlayabilecek bilişim firmaları proje paydaşları olabileceklerdir.

Görüldüğü üzere tasarım her yönüyle dünyada benzersiz örnek bir çalışma olacaktır.

1.4 SINIRLILIKLAR

Bu çalışmanın aşağıda ki hususlarla sınırlı olduğu baştan kabul edilmektedir:

- a. Araştırmanın vaka analizi örneklemini, M.E.B. Özel Yeni Tomurcuk Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi'ne bağlı Bremen Mızıkacıları Perküsyon Grubu'nun üyeleri ve özel öğrenme güçlüğü olan bir öğrenci oluşturmaktadır.
- b. Tasarım *web* tarayıcısından kullanımla sınırlandırılmıştır. Ayrıca bir mobil uygulaması yoktur.
- c. Tasarımı kullanmak için Türkçe okuryazar olmak ve temel derecede bilgisayar bilmek gerekmektedir.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Bu bölümde, konu ile ilgili çalışmalar iki başlık altında incelenecektir. Birinci bölümde engelli bireyin tanımı, bilgi teknoloji temelli eğitim sisteminin engelli bireylere yönelik kullanımı, müziğin engelli birey için önemi ve bir meslek olarak kazanımına yönelik akademik çalışmalardan çıkan başarı değerleri incelenmiştir. İkinci bölümde ise geçmişten günümüze engelli bireyin eğitim ve istihdamının dünyada ki durumu araştırılmıştır.

2.1 TANIMLAR

2.1.1 Engelli Nedir?

BM Genel Kurulu'nun 3447 No'lu 13 maddelik bildirisinin birinci maddesi, normal bir kişinin kendi başına yapması gereken işleri kalıtsal ya da sonradan gerçekleşen olaylar sonucu yapamaz hale gelmiş kişileri engelli olarak tanımlar.

Türkiye'de ki 378 sayılı özürülüler (engelliler) kanunu ise engelli bireyleri, doğuştan veya sonradan gelen nedenler yüzünden kısıtlanan, engellerle karşılaşan kişiler olarak tanımlar.

2.1.2 Engelli Çeşitleri Nelerdir?

Dünyada birçok engelli çeşidi vardır. Ana hatlarıyla aşağıdaki şekilde gruplandırabiliriz.

- i. Zihinsel engel
- ii. Fiziksel engel
- iii. Görme engeli
- iv. İşitme engeli
- v. Özel öğrenme güçlüğü
- vi. Spastik engel
- vii. Dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu

viii. Yaygın gelişimsel bozukluk

ix. dil ve konuşma bozukluğu

Araştırmamızın örneklemini oluşturan zihinsel engelli ve öğrenme bozuklukları olan bireyler hakkında genel tanımlar ve öğrenme özellikleri daha detaylı incelenmiştir.

i. Zihinsel Engel

Bireyin eğitim performansının ve sosyal uyumunun olumsuz yönde etkilenmesi durumudur. Yaşlarına göre geri ve yetersiz olurlar zor öğrenirler. Yaşadığı çevreye zor adapte olurlar sosyale uyumsuzluk gösterirler. Çocuğun içinde bulunduğu topluma, aileye ve gelişimsel dönemine göre değişiklik gösterebilir.

Zihinsel engelli bireyler öğrenme kapasitelerine göre hafif, orta, ağır şeklinde çeşitlendirilirler. Tüm engelli grupları içinde oldukça yüksek bir orana sahiptirler. Kendilerine yönelik ilk tanımlar 1800'lü yıllarda oluşmuş açıklayıcı tanımların ise 1900'lü yıllarda gelmiştir. (Eripek, 2005).

Zihinsel engelli çocukların kronolojik yaşlarına oranla farklılık göstermektedir. Bu durum kendilerinin neden-sonuç, dil becerileri, duygusal ve davranışsal olgunlukları ve bağımsızlıkları gelişimine direkt etki eder. (Klein, 1997).

v. Özel Öğrenme Güçlüğü

Anadilini yazılı ya da sözlü kullanabilmek için gerekli olan; dinleme, konuşma, okuma, yazma, heceleme, dikkat yoğunlaştırma ya da matematiksel işlemleri yapmada yetersizlik yaşadığından öğrenim performansı ve sosyal uyumu olumsuz etkilenmektedir. Öğrenme güçlüğü gösteren çocuklarda hareketlilik, dikkat ve hafıza problemleri görülmektedir (Karakaya, 2014).

Zihinsel engelli ve özel öğrenme güçlüğü olan çocuklar, tüm çocuklar gibi 5 yaşına kadar yeteneklerini kazanmakta olduğundan ileriki yaşlara kadar farkedilemeyebilirler. . Altıncı sınıftan itibaren yetersizlikler daha net gözlemlenmektedir. Erişkin yaşlarda, kendi başlarına yetebilmelerine yarayacak gelişmeler gösterebilirler de toplumsal ve ekonomik sıkıntılarla karşı karşıya kaldıklarında mutlaka desteğe ihtiyaç duyacaklardır. Ancak bu desteği bulabilen engelli bireyler bağımsız olarak yaşamlarını sürdürebilecek

ve özbakım, güvenliğini sağlayabilme, sosyalleşme, boş vakitleri değerlendirme gibi konularda gelişebileceklerdir.

Zihinsel engeli ve öğrenme bozukluğu olan bireyler, eğitimin en önemli konularından dikkat yoğunlaştırmada güçlük çekmektedirler. Dikkatleri her zaman dağınık ve kısadır. Engeller karşısında hemen pes etmekte, yorulmakta ve yeniliklere uyum sağlamada problem yaşamaktadırlar. Bu durum, öğrenme için motivasyonlarını engellemektedir. Geçmişte sürekli yaşadıkları olumsuz deneyimler kendilerinin daha da tedirgin, güvensiz ve motivasyonsuz olmalarına neden olmaktadır. Bu kadar sık başarısız olan birey yaşadığı bir problemi çözümede başkalarının yardımına ihtiyaç duymaktadırlar Hatta problemi çözebilecek gibi olsalar da kendilerine inanmadıkları için vazgeçmektedirler (Culatta, 2014).

Zihinsel engelli bireylerin çocukluktan itibaren bellek problemleri yaşadıkları gözlemlenmiştir. Uzun süreli ve kısa süreli hafızalarını geliştirebilmek için tekrara çok ihtiyaç duymaktadırlar. Kısa süreli hafızadaki bilgileri uzun süreli hafızaya aktarırken de sorun yaşamaktadırlar. Yapılan araştırmalara göre, görsel materyallerle verilen bilgiler hafızadan daha kolay çağırılabilir (Culatta-Tompkins, 1999) .

2.1.3 Engelli Bireylerin Uzaktan Eğitimi

2.1.3.1 Uzaktan Eğitim ve Gelişimi

Uzaktan eğitim öğretmen ve öğrenciler arasında gerçekleşen, öğrenci etkinliği ve kendi kendine öğrenmeye dayalı zaman ve mekan bağımsız bir eğitim uygulaması olarak tanımlanmaktadır (Karataş, 2005). Uzaktan eğitim bu esnek özellikleri sayesinde isteyene, istediği yaşta hızla yerde öğrenme olanağı sağlamakta, akademik ve mesleki alanda kullanılmaktadır (Emre, 2001).

Teknoloji, özel yeteneklere göre bireyleri geliştirdiği için motivasyon sağlamaktadır. Bireyler istedikleri eğitimi yaşamlarının her aşamasında alabilirler. Geleneksel yöntemlerle öğrenme zorluğu yaşayan bireyler teknoloji sayesinde önyargıdan uzak kendi hızıyla öğrenme imkanı bulacaktır (Belir, 2006).

Maliyet, zaman, hız, memnuniyet, kalite, motivasyon gibi her türlü konuda eğitimde avantaj yaratmaktadır. Uzaktan eğitimin en önemli özelliği öğrenen merkezli olmasıdır.

Öğretim yaşamları öğrencilerin ilgisi, isteği ve becerisi dikkate alınarak düzenlenecektir (Balaban, 2012).

2.1.3.2 Uzaktan Eğitimin Engelli Birey İçin Kullanımı

Ev ortamı engelli bireyin eğitiminde en etkin mekandır. Bu sayede aile ve yakın çevre gelişime birebir katkıda bulunabilir.

Video modelleri engelli bireylerde oyun oynama, taklit etme duygu paylaşımı gibi bir çok beceriyi kazanmada önem taşır. Bu nedenle bilgisayarın yeri gelince öğretmene tercih edildiği araştırmalarla gösterilmiştir (Bayram, 1999).

Öğrenme genel olarak yüzde 83 görme, yüzde 11 işitme, yüzde 3,5 koklama, yüzde 1,5 dokunma ve yüzde 1 tatma duyu orgablarıyla gerçekleşmektedir. (Çilenti, 1986). Görsel-ışitsel araçlardan sunulan bilgi hafızada iki şekilde depolanır ve çağırılırken sözel elemanlar yalnız bir şekilde depolanıp çağırılabilirler (Paivio, 1971). Göze ve kulağa aynı anda hitap eden bilgisayar ve televizyon gibi yöntemlerin kullanılması öğrenmeyi artırmaktadır (Baggett, 1983).

Kalıcı öğrenme için önemli bir konuyu Şimşek şu sözlerle dile getirmiştir: Bilgiye ulaşabilmek, seçebilmek, yapılandırabilmek, hafızasına kodlayarak öğrenmek kişinin kendi tecrübe ve yeteneğine göre olaktır (Şimşek, 1998).

Modern bilgi ve iletişim teknolojileri özürlü kullanıcılara bağımsızlık, hareketlilik ve yaşam kalitesi sunar. Özürlü insanların toplumla bütünleşmesini sağlamak bilişim teknolojileri ile mümkündür (Yıldız S. , 2010).

Uzaktan eğitim ile engelli çocuk ailelerinin eğitimi konusunda ülkemizde gerçekleştirilen sınırlı sayıda çalışmaya rastlanmıştır. Bunlardan biri S. Ünlü tarafından 1987 yılında engelli aileleri ile gerçekleştirilen çalışmasında. kullanılan uzaktan öğretim programının aile eğitimine katkısı olduğu görülmüş ve ızaktan eğitileilecekleri sonucuna varılmıştır.

Bu alanda gerçekleştirilen diğer bir çalışma ise Gamze Yücel tarafından 2006 yılında 72 otistik çocuk anne-babasıyla gerçekleştirilen araştırmanın bulgularına göre, video ve yazılı materyallerle sunulan uzaktan eğitim programının, ailelerin bilgi düzeyini artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. (Diken-Cavkaytar, 2005)

Trakya Üniversitesi'nde 2008 yılında Murat Topaloğlu yüksek lisans tez çalışmasını Edirne'de MEB'e bağlı bir iş okulunda eğitilebilir zihinsel engelli bireyler üzerinde yapmıştır. Rastgele seçilen beş kişilik iki grubun birinde uzaktan eğitim portalı üzerinde, diğer grupta ise de klasik araçlar üzerinde bir ay boyunca çalışma yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda her iki yöntem karşılaştırıldığında zihinsel engelli çocukların moodle yöntemiyle öğrenilen matematikte daha yüksek puanlar aldığı görülmüştür. (Topaloglu, 2008).

Yine aynı üniversiteden İbrahim Aruk 2008 yılında hazırladığı tezinde ise zihinsel engelliler için uzaktan uygulaması geliştirmiştir. Amacı eğitimin daha kolay, masrafsız, kısa sürede, zevkli ve verimli hale gelmesine yardımcı olmak ve zihinsel engellilerin yeni nesil eğitiminin teknoloji ile buluşması üzerine çalışmıştır. Çalışma grubunu MEB'e bağlı Edirne İlköğretim Okulu ve İş Okulunda ki 25 öğrenci oluşturmuştur. Zihinsel engelli öğrencilerde dersleri pekiştirmek amacıyla geliştirilen uygulamanın, veliler tarafından müfredata paralel olarak kullanılmasının ardından diğer klasik sistemde sadece okulda öğretmen ile yapılan uygulamalar evlerinde velileri yardımıyla öğrencilere pekiştirilebilecek ve böylece eğitim hızlanabilecektir (Aruk, 2008).

Herkesin çok yakından tanıdığı Profesör Stephen W. Hawking bilgi teknolojilerinin engelli bireyler için kullanımının çok önemli olduğunu, bu sayede engelin başarıya mani olamayacağını söylemiştir. Hayatının çoğunu motor nöron hastalığı ile geçirmesine rağmen bu engelin astro fizik alanında kariyer yapmasına ve mutlu aile sahibi olmasına engel olmadığını belirtmiştir (WHO, Dünya Engellilik Raporu, 2011).

2.1.4 Engelli Bireyler Üzerinde Müziğin Etkisi ve Uzaktan Eğitim ile Müziğin Engelli Bireylere Verilmesi

Müzik, henüz anne karnında, dünyaya gözümüzü açmadan yaşamımıza girmekte ve yaşamı boyunca da bizi etkisi altına almaktadır. Yetişkinler ve çocuklar çoğu zaman bilmeden duydukları bir müziğin etkisinde kalmakta, gün boyu o melodiyi mırıldanmakta, elini ayağını kafasını sallamaktadır.

Bebeklerin anne karnında iken duymaya başladıkları ve henüz doğum öncesi dönemde iken insan-müzik ilişkisinin başladığı savunulmaktadır (Uçan, 1996).

Araştırmalar müziğin konuşmadan önce de var olduğunu göstermektedir (Zimmerman, 1993). Müzik başlı başına eğitsel bir nitelik taşır (Uçan, 1996). İnsan yaşamının ilk doğal eğitimcisi müziktir (S. G Blythe, 1998).

Azerbaycan'da Gobustan Kayalıklarında görülen dans eden insan şekilleri, 12 – 14 bin yıllık müzik ve hareket gerçeğini ortaya koymaktadır.

Müzik dinlemek insanın içindeki güçlü duyguları ortaya çıkarmaktadır. Müzik insanın heyecanını artırmakta, ve bireyi çevresine pozitif enerji veren olumlu ve mutlu bir insan haline getirmektedir. İnsanın yaratıcı ve soyut düşünme yeteneğini geliştirmektedir. Birden fazla katılımcıyla gerçekleştiği için kişinin sosyalleşmesi ve arkadaş edinmesine yardımcı olur.

Ritm ve melodi ahenk içinde tabiatın her zerresinde bulunur. Kuş seslerinde, elektronların, atomların, galaksilerin hareketleri ile vücudumuzdaki sıvıların dolaşımının büyütülen seslerinde müziğin varlık alemiyle ilgi ve ilişkisini gözlemlenmektedir (Sofu, 2014).

Beden ve zihin arasında ki entegrasyon ve uyumu müzik sağlamaktadır. Dinlediğiniz müzik türüne göre beynimizin farklı bölümleri harekete geçirebildiği için nörolojik nedenlerle işlevini yitiren bazı beyin bölümlerini müzik sayesinde yeniden düzelebilmektedir. Kan basıncı, kaliteli solunum, nabız sayısı gibi fizyolojik olaylara olumlu etkiyi yapan müzik kulaklar vasıtasıyla beynin elektriksel olarak şarj edilmesini de sağlamaktadır. İşte bu yüzden beyin hücrelerindeki azalan elektriksel enerji dikkat bozulmasına ve bitkinliğe neden olacaktır. Müzikle terapi tedavisi ile beyin hücreleri enerjiyle şarj edilmektedir (Mütem, 2011).

Müzikle öğrenmede dünyada birçok yöntem bulunmaktadır. Yaşayarak öğrenmeyi anlatan Orff öğretisi Alman besteci ve müzik eğitimcisi Carl Orff (1895-1982) tarafından geliştirilmiştir. Aktif müzik eğitimi yaklaşımının odak noktasında doğaçlama ve yaratma vardır. Hareket etme, dans etme, doğaçlama ve yaratma, çocuğun doğal davranışının bir parçasıdır (Shamrock, 1997). Doğaçlama cesarete göstergesidir ve uygun ve rahat ortam sağlandığında öğrenci kendini ifade edebileceği ve geliştirebilecektir.

İsviçreli besteci ve müzik eğitimcisi Emile Jaques Dalcroze tarafından 1865-1950 “Eurhythmics” yöntemi geliştirilmiştir. Dalcroze öğrenme güçlüğü olan bireylerin kulakları, gözleri ve beyinleri ile vücutları arasında gerekli koordinasyonu sağlayamadıkları gerçeğine götürür. Böylece eğitilmesi gereken ilk enstrümanın insanın bedeni olduğunu keşfeder (Akkuş, 1998).

Bunun yanında çağlar önce ruhsal hastalıkların müzikle tedavi edildiği tarih kitaplarında yazılmaktadır. Farabi, Razi, İbn-i Sina gibi İslam alimleri müziği tedavi amaçlı kullanmıştır.

İlk defa müzikle tedavi uygulaması, 1947'de Michigan devlet hastanesi'nde tedavi programları içinde yer almıştır. Ardından Fransa, İsveç ve Amerika müzikle tedaviyi bir bilim dalı olarak kabul etmiştir. Müzik terapisi psikiyatri temelli hastalıklarda 1950'lerden bu yana etkin olarak kullanılmaktadır.

Türkiye'de müzikle tedavi konusu alternatif tıp olarak görülmektedir. Dünyanın birçok ülkesinde bulunan müzikle terapi okullarına karşılık ülkemizde kısıtlı çalışmalara rastlanmaktadır.

Osmanlı döneminde hastalıkların tedavisinde ve terapide çok önemli yer tutan müzik günümüz Türkiye'sinde eskisi kadar önemli bir yer tutmamaktadır. Engellilere meslek kazandırmak adına müzik eğitimi veren bir devlet kurumu bulunmamaktadır. Örneğin konservatuarlarda engelli gençler için özel sınıflara yer verilmemektedir. Bireylerin ve bir takım sosyal grupların kendi çabalarıyla engellilere müzik terapileri ve meslek edindirme çalışmaları yapılmaktadır.

Dünyada engelli bireylerin sosyal hayatlarında ve rehabilitasyon süreleri boyunca en çok ilgilendikleri ve yardım aldıkları konular arasında müzik yapmak ve müzik üzerine eğitim almak varken, Türkiye'de rehabilitasyon ve özel eğitim programları içerisinde müziğin yeri çok azdır (Saracoglu, 2012).

Ülkemizde müzikle tedavi konusunda bilimsel olarak çalışma yapan nadir isimlerden psikiyatri uzmanı Dr. Adnan Çoban, 2005 yılında 'müzikterapi' konusunda çalışmak üzere, Türk Tedavi Musikisi Uygulama ve Araştırma Grubunu (TÜTEM) kurmuştur. Araştırmalarını Müzikoterapi adlı kitapta yayınlamıştır.

2012 yılında Uludağ Üniversitesi Güzel Sanatlar Müzik Eğitimi öğrencisi Hazal Saraçoğlu engelli çocuklarda müzik eğitimi ders raporunda Bursa’da bulunan özel bir rehabilitasyon merkezinde zihinsel engelli çocukların müzik etkinliklerini araştırmıştır. Yaptığı görüşmeler sonucunda bütün dünyada müzik; hem dinletildiğinde, hem de öğretilindiğinde iyileştirici etkilerinin bilimsel olarak tespit edilmesine, bununla ilgili kitaplar makaleler yazılmasına karşın, Türkiye’de müzik tedavi merkezleri kurulsun bile, RAM program geliştirme anlamında hiçbir çalışma yapılmadığı sonucuna varmıştır (Saraçoğlu, 2012).

Bülent Selderay’ın 2008 yılında ki doktora tez çalışmasında, MEB’e bağlı zihin engelliler iş okullarında, görsel sanatlar dersinin öğrencilerin beceri, davranış ve meslek edinimindeki katkısı değerlendirilmiş ve resim öğretmenlerinin, özel eğitim öğretmenlerine kıyasla, öğrencinin gelişiminde daha fazla katkıda bulunduğu tespit edilmiştir (Salderay, 2008).

Hacettepe Üniversitesi Çocuk Eğitimi ve Gelişimi Bölümü Üyesi İsmail Artan makalesinde; engelli bireylerin eğitiminde müziğin çok önemli olmasının nedenini başarı getiren bir etkinlik olmasına bağlamıştır. Engelli bireyler için başarı oranı hep düşüktür. Bu yüzden en ufak bir başarı göz ardı edilmeden ön plana çıkartılmalıdır kendine güven, motivasyon ancak bu şekilde sürekli olur diye belirtmiştir (Artan, 2001).

Yardımcı Doç. Dr. Tülin Malkoç ve Funda Ceylan, okul öncesi dönem işitme engellilerde müzik eğitimi ile çocukların gelişim özellikleri üzerine terapötik bir çalışma yapmış ve müzik uyhulamalarının işitme engelli bireylerin becerileri gelişiminde destekleyici rol oynadığı sonucuna varmışlardır (Tülin Malkoç, 2013).

Özel öğrenme güçlüğü olan bireylerde öğrenmede tekrar çok önemlidir. Çocuklar kendi anadillerini her gün konuştukları için usta olmaktadırlar. Suzuki bu örnekten yola çıkarak çalışmanın ve tekrarın gerekliliğini vurgulamış ve sadece yemek yediğiniz günlerde çalışın diyerek espri yapmıştır (Ozal, 2007).

Uzaktan eğitimin bir önemli noktası da ailenin engelli bireyle birlikte düzenli tekrar yapabilecek imkanı sağlamasıdır. Suzuki metodunda ailelerin eğitimde payı büyüktür. Çocuklarıyla birlikte eğitimleri almakta, notları tutmakta ve çalışmalarını yapmaktadırlar

Uzaktan eğitim Suziki metodununun uygulanabileceği en uygun platformdur (Suzuki, 2007).

Özel eğitime gereksinimi olan engelli bireylerin engelleri ne olursa olsun öğrenmede gösterebilecekleri başarı doğrultusunda yapılan müzik eğitimi yoluyla: özgüven oluşacak, davranış yetileri kazanılacak, bireyin doğasındaki yetenekler ortaya çıkacak, birey olduklarını farketmesi sağlanacak, çevredeki her cismin algılanması sağlanacak, bağımsız hareketleri geliştirilerek kendine güvenen bireyler yetiştirilmesi sağlanacaktır. Bu sayede doğal mutsuzluk yok edilecektir. Yetenekleri doğrultusunda meslek seçmelerine yardımcı olarak, yaşama ve üretime katılmaları sağlanacaktır (Kıvrak, 2003).

2.1.5 Uzaktan Eğitim İle Engelli Bireylere DJ'lik Mesleği Edinimi

Tarih boyunca görülmüştür ki müzisyenlik mesleğini başarıyla icra edebilmek için engelli olmak bir engel teşkil etmemektedir. Görme engelli olup da müzik tarihine adı başarılı olarak geçmiş birçok değerli müzisyen vardır. Rodrigo, Ray Charles, Aşık Veysel herkesin aklına gelebilecek isimlerdir.

Teknolojideki hızlı gelişim müzik sektörünü de yakından etkilemiştir. Eskiden akustik yapılan müziklerin birçoğu dijital platforma taşınmıştır. Onlarca kişinin bir araya gelerek, stüdyo kayıtlarına girerek oluşturduğu albümler şimdi tek bir kişinin elinden sadece bir bilgisayar uygulaması kullanarak çıkabilmektedir. Tüm enstrümanların seslerini çıkartabilen midi klavyelerin bile yerini bilgisayar uygulamalarındaki sanal klavyeler almıştır. Eskiden sadece duyma organındaki yeteneğe sahip olanlara hitap eden müzisyenlik, gelişen uygulamalar sayesinde hazır şablonları kullanarak, sürükle bırak gibi yöntemlerle sadece görme duyu organıyla icra edilebilen bir hale gelmiştir.

Müziğin çok büyük kitleleri etkileyebiliyor olması teknolojinin gelişimine paralel olarak bu uygulamaların en basit hale gelmesini sağlamıştır. Her geçen gün müzik üretimi ve sunumu daha da kolaylaşmaktadır. Bu uygulamaları en yakından takip eden kişiler en iyi müzisyenler halini almışlardır. Hal böyleyken dijital müzisyenlik en popüler meslekler arasına girmiştir.

Dijital müzisyenliği en kolay algılayan *DJ*'ler olmuştur. Çünkü zaten bu teknolojilere aşina olan *DJ*'ler, basitleşmiş yazılımları kullanarak müzikleri sunan taraftan üreten

tarafa kolayca geçmişlerdir. Bu yazılımlar sayesinde *DJ*liği öğrenmek için pahalı cihazları almaya, mutlaka eğitim için yanında bir öğretmen ihtiyacı duymaya, çok iyi bir kulağa sahip olmaya, performans yapabilmek için mutlaka bir mekanda olmaya, radyo ve kulüp gibi lokasyonlara gitmeye gerek kalmamıştır.

Eskiden *DJ* performansı mutlaka sahne önünde yapılırken, şimdi internet üzerinden canlı performanslar hızla öne geçmiştir. İnternet üzerinden ses ya da ses - görüntü şeklinde sunulan performanslar sayesinde dünyanın dört bir yanında hayran kitlesine ulaşmak ve onların enerjisini paylaşmak mümkün olabilmektedir. Bu sayede insanlar kulüplere gitmeden evlerinde arkadaşlarıyla bir ev partisi verebilmektedirler. O kitleyi coşturan *DJ* ise bir anda yüzlerin, binlerin, milyonların yıldızı olabilmektedir.

Elektronik müziğin temeli ritimden oluşmaktadır. *DJ*'ler sürekli kulaklarıyla, gözleriyle, bedenleriyle ritmi takip etmektedirler. Parça seçimleri, sıralaması hep ritme göre olmaktadır. Bunun sonucunda da kitleler ritmin peşinde yolculuğa çıkmaktadır. Engelli bireylerin tedavisinde ritmin çok önemli bir yeri vardır. Ritm hayata başlar başlamaz öğrenilir. Hatta anne karnında bile bebek ritme göre hareket edebilir. Devinimi ifade eden ritm beyin dalgalarının oranlarını değiştirmede önemli bir araç olarak kullanılabilir. Bilinçdeki değişime de katkı sağlamaktadır (Goldman, 1992). Bireyin alfa dalgalarını (rahatlama dalgaları) artırmak ve rahatlama uyarısının en iyi konumunda sonuçlandırmak ritmin en temel vazifesidir (Ostrander, 1994).

İnsan bedenine bu kadar etki eden ritim *DJ*'lik mesleğinin zaten doğasındadır. Araştırmalardan ortaya çıkan rahatlama uyarısı engelli bireyde mesleği yaptığı sürece hiç kaybedilmeksizin devam edecektir.

Sabah gazetesinde yayınlanan habere göre: “*Yapılan araştırmalar, dünya genelinde 14-17 yaş arası gençler arasında "Hangi mesleği yapmak istiyorsun?" sorusuna, nerdeyse 10 gençten 4'ü "DJ olmak istiyorum", 2-3 tanesi "Ben zaten DJ'im" diye yanıt vermiştir. Hatta ikinci meslek olarak da gittikçe popülerliğini yükseltmektedir'ev hanımında DJ olmak istiyor, genel müdür de , gündüz beyaz yakalı çalışan, gece DJ olarak karşımıza çıkabilmektedir. Çünkü DJ'ler günümüzde milyonları peşinden sürükleyip, müzik sektörünü şekillendirmektedirler. Aralarında bir saatlik performansı sonucu 500 bin*

Euro kazananlar bulunmaktadır. Türkiye'de ise bu miktar 25 bin liraya kadar çıkmaktadır. Çoğu kişi DJ olma hayaliyle yaşamaktadır” (Karayer, 2015).

2011 yılında geleceğe ışık tutan bir haber de NTV'den gelmiştir. En çok kazandıran meslekleri inceleyen haberde *DJ*'lik mesleği de yer almıştır (NTV, 2011).

Çok takip edilen medium sitesi yazarlarından İlayda Can, Yeni Jenerasyonun Popüler Mesleği olarak gördüğü *DJ*'liği aşağıdaki cümlelerle açıklamıştır: “*Hem eğlenerek hem de uzun saatler çalışma gerektirmeden para kazanmanın en tercih edilen yolu; DJ'lik. Dünyada gözde bir meslek haline gelen DJ'lik Türkiye'de de moda oldu. Eskiden daha çok hobi gibi görülen bu meslek düşünülenin aksine ciddiye ve istikrar gerektiren, yüksek geliri olan geniş bir sektöre dönüştü. Bu mesleğe karşı artık aşırı saygı, sevgi ve ilgi duyuluyor. DJ'ler ürettikleriyle kitleleri de etkisi altına alıyor. Bu nedenle DJ'lik küçümsenecek veya alay edilecek bir meslek olmaktan çıkıp gerçek bir kariyere kapılarını açıyor. Farklı ilgi alanlarına göre DJ'liği sürdürmek ve genişletmek mümkün. Çalmanın yanında DJ'lik farklı iş olanakları da sunuyor. Mesela plak şirketi açmak, müzik direktörlüğü, aranjörlük, tonmaisterlik, stüdyo yöneticiliği, radyo DJ'liği, radyo yöneticiliği, klüp işletmeciliği, booking manager, prodüktörlük bunlardan bir kaçısı” (Can, 2015).*

Bukadar popüler olan *DJ*'lik mesleği için hergün mobil uygulama marketlerinde yeni bir uygulama ve oyun sitelerinde yeni yeni oyunlar geliştirilmektedir. Herkes bu oyunları indirip kendi evpartilerinin *DJ*'i olmaktadır.

Sayırsız takipçisi olan “*DJ Olma Oyunu*” indirenleri cezbetmek için “*müziğin kontrolü sende olacak, herkesi sen yöneteceksin*” gibi ifadeleri açıklamalarında kullanmıştır (Oyun, 2015).

Bu oyun metninden de anlaşılacağı için *DJ*'lik bireyin kendine olan güveninin en yükseğe çıkartabileceği bir araçtır.

Dünyada ve Türkiye'de yaptığımız araştırmalarda uzaktan eğitim ile *DJ*'lik mesleğinin engelli bireylere verildiği akademik çalışmalara pek rastlanmamıştır. Buna karşılık otizmli, fiziksel ve görme engelli *DJ*'ler dünyada gittikçe artmakta ve başarılı projelere imza atmaktadırlar.

Dünyaca ünlü haber sitesi BBC, dünyanın çeşitli yerlerindeki engelli DJ'lerin ropörtajlarına daha 2005 yılında yer vererek, popüler mesleğin engelli bireylere de hitap edebileceğine işaret etmiştir (Calvi, 2005). Bu ropörtajlarda bir bayan DJ olan Manchester'lı Gemma Nash, aka DJ Crip2nite, daha o yıllarda teknolojinin ilerlemesiyle artık engelli bireyler için de *DJ*liğin basit ve yapılabilir bir meslek haline geldiğini belirtmiştir.

Kanadalı DJ Kyle Brochu diğer insanlarla olan iletişimine müziğin yardım ettiğini dünyaca ünlü DJ Mag dergisine verdiği ropörtajda detaylı bir şekilde anlatmıştır. (Staff, 2015).

Ukrayna'da görme engelli bir yarışmaya katılan 13 yaşındaki çocuk canlı yayında ki bir yarışmada yaptığı *DJ* performansı ile izleyicileri hayrete düşürmüştür (Астахов, 2013). Alkışlar ve coşku sayesinde engelli bireyin mutluluğu net bir şekilde gözlemlenmektedir.

Yine görme engelli DJ Far Eye yaşama olan bağlılığını performans ve ropörtajlarında dile getirmekte ve görme engeli başarısına hiçbir zaman engel teşkil etmemektedir (Argus, 2015).

Fiziksel engellilerin farkındalığını toplumda artırmak adına her yıl Johannesburg'da düzenlenen festivalde DJ Black Coffee performansını gösterirken tüm engelli bireylerin elektronik müziğin tınısına ve ritmine aynı engelsiz bireyler gibi kapıldıkları gözlemlenmektedir (NCPDSA-TV, 2015).

Spastik Rus DJ Versock, bütün dünyaya imkansız nasıl başardığını canlı kulüp performanslarıyla sergilemektedir. Kendisi için hazırlanan belgeselde coşturduğu insanların kendisine olan sevgisi ve hayranlığı arasında kendine olan güveni ve başarının verdiği mutluluk gözlemlenmektedir (Бершук, 2015).

Sidney'de kolları ve bacaklarını kaybeden DJ'in kendine olan güveni, en önemli şeyin aslında, kişinin kendisine olan inancını kaybetmemesi olduğunu göstermektedir. Kişi kendine inanıyorsa başarısı ardından gelmektedir. (SBS2Australia, 2014). Hookie, dansetmeye gelen insanların, bir DJ'in müziğinin ve performansının gücüne geldiğini kimsenin nasıl görüldüğü ile ilgilenmediğini göstermektedir.

İngiltere’den DJ Pedster, bedensel engelli tüm bireylerin nasıl DJ ekipmanlarını kullanabileceğini yıllardır hazırladığı youtube videolarında sunmaktadır. Bu videoları takip eden bir bedensel engelli hem Pedster’ın yaşam enerjisine, azmine hem de nasıl engelini aşabileceğine örnek dersler bulmaktadır. (PalsyP, Practising on the decks, UK Garage, 2010) “How to be a DJ” videosunda Ücretsiz “Virtual DJ” programını nasıl kullanacaklarını kendi gibi engelli bireylere bir kaynak olması açısından daha 2007 yılında yayınlamıştır. (PalsyP, How to be a PC DJ, 2007) Kollarını kullanamayan Dj’in burnu ile miks yapması, inanmanın herşeyin yapılabileceğine muktedir olduğunun örneğidir.

Bugün teknoloji o kadar ileri gitmiştir ki bir kaza sonucu yatağa mahkum olan ve bir daha hiçbir şekilde kıpırdayamayacak olan Amerikalı DJ David Anderson, bir bilgisayar yazılımı sayesinde sadece gözlerini hareket ettirerek bir yılbaşı partisinde tüm gençleri eğlendirip coşturabilmektedir. (HearitFirst8, 2013) Partiye gelen gençler dev ekranda yatağa bağlı *DJ*’i görebilmekte ve coşkularını canlı yayında gösterebilmektedir. David Anderson ise kendilerine göz kırpmaktadır. Mutluluğu sadece gözlerinden de olsa okunmaktadır.

Son olarak dünyaca ünlü içki firması *Smirnoff*’un sponsor olduğu bir proje olan *Mindtunes*, müziği üretmeye sadece beyin dalgalarının çalışmasının bile yeterli olacağını gözler önüne sermiştir. Sadece beyin dalgalarıyla prodüksiyon yapan *DJ*’in çaresine yine bilgisayar programları yetişmiştir. Prodüktörün başına takılan bir aparat ile beyin dalgaları ölçülmekte ve anlık olarak bilgisayardaki uygulamaya veri olarak girmektedir. Arabirim olarak *DJ* ekipmanları kullanılmakta ve prodüktör karşısında ses potans düğmelerini görmekte ve onu yukarı aşağı doğru beyinde düşünce gücüyle itmektedir. Böylece sesi alçaltmakta ve yükseltmektedir. Her bir beyin dalgasının karşılığı ekranlarda bitler olarak ses seviyesi ve ses dalgaları olarak görülebilmektedir (Fresh D. , 2013). Projenin başarıyla tamamlanmasıyla DJ Fresh’in ortaya çıkan *Mindtunes* adlı prodüksiyonunu 2013’den beri *Apple Itunes* üzerinden satmakta ve *DJ* bundan gelir elde etmektedir (Fresh D. , 2013).

Milli gelire katkıda bulunamayan engelli, kendisine bakan kişinin de üretime katkısını engellemektedir. Kendine olan güven ve saygı iş yaşamına katılımı artırır. Aynı zamanda topluma ait rollerinden birini gerçekleştirebilir (Düger, 2014).

Sonuç olarak tüm dünya insanlarını bu kadar mutlu eden, ritimleriyle hayranlarını bağımlı hale getiren bu popüler mesleğin uzaktan eğitim ile engelli bireylere verilmesi ile engelli bireylerde yepyeni bir istihdam kapısı açılması mümkün olacaktır. Uygulamaların basitleşmiş, birçok duyu organına hitap eder hale gelmiş, uzaktan eğitim için birçok materyalin birikmiş olması projemiz için doğru zamanlama olacaktır.

Zamandan ve mekandan bağımsız olarak engelli bireyler üzerinde her anlamda çok olumlu etkisi olan müziğin yeni nesil bir meslek olarak da ortaya çıkması, gelecekte bir çok başarılı engelli *DJ* adaylarının yetişmesi için bir adım olacaktır. Kendilerine mutlu, başarılı, sosyal paylaşımlı bir dünyanın kapılarını açacaktır. Geçmişte görme engellilerin müzik dünyasındaki başarıları, artık teknolojiyi kullanarak müzik yapan engelli DJ'lere ilham verecektir.

2.2 DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE ENGELLİ BİREYLERE BİR BAKIŞ

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi 23. maddesinde; “Her insanın çalışmaya, mesleğini serbestçe seçmeye, adil ve elverişli çalışma şartlarına ve işsizliğe karşı korunmaya hakkı vardır. Herkesin, hiçbir ayırım yapılmaksızın eşit iş karşılığında eşit ücret hakkı vardır. Çalışan her insanın kendisine ve ailesine insan onuruna yakışır bir yaşam sağlayacak ve gerekirse sosyal güvencelerle de tamamlanacak adil ve yeterli bir ücrete hakkı vardır. Herkesin çıkarlarının korunması amacıyla sendikalar kurmaya ve bunlara katılmaya hakkı vardır.” İfadeş bulunmaktadır. 26. maddesinde ise; “Her insanın eğitim görme hakkı vardır. Eğitim parasızdır, hiç olmazsa ilk ve temel eğitim evresinde böyle olmalıdır. İlk öğretim zorunludur. Teknik ve mesleki eğitimden herkes yararlanabilmelidir. Yüksek öğrenim herkese, yeteneklerinin ve başarılarının elverdiği ölçüde tam bir eşitlikle açık olmalıdır. Eğitim, insan şahsiyetinin tam gelişmesini ve insan hakları ile temel özgürlüklere saygının güçlenmesini amaçlamalıdır. Bütün uluslar ırk ve dinler arasında anlayış, hoşgörü ve dostluğu özendirmeli ve Birleşmiş Milletler'in barışın korunması yolundaki çalışmalarını geliştirmelidir. Anne ve babalar, çocuklarına verilecek eğitimin türünü seçmek hakkına sahiptirler.” yazmaktadır.

BM Çocuk Hakları Bildirisi madde 51'de "Bedensel, zihinsel veya toplumsal bakımlardan güçlüğü bulunan çocuklara özel durumun gerektirdiği özel sağaltım, öğretim, eğitim ve özen sağlanacaktır" yazmaktadır.

1993 tarihinde BM Genel Kurulu “Sakatlar İçin Fırsat Eşitliği Konusunda Standart Kurallar” belirlenmiştir.

T.C. Anayasasının 42. 49. 61. maddelerinde de engellileri korumaya ve herkese iş ve eğitim imkanı sağlamaya yönelik ifadeler vardır. Türkiye’de 5378 Sayılı ve 7/7/2005 Tarihli kanun Özürlüler Kanunu’dur.

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu özel eğitime muhtaç çocukların eğitiminin düzenlenmesine 3308 Sayılı Mesleki Eğitim Kanununun 39. Maddesi ise iş ortamlarının düzenlenmesine devletin katkıda bulunacağını açıklamaktadır.

Tüm bu kanunlara konu olan engelli bireylerin sayısına bakacak olursak; Dünya Sağlık Örgütü Raporunda 785 milyon (yüzde 15.6) olarak ölçmüştür. Devlet İstatistik Enstitüsü’ne yaptırılan araştırmaya göre Türkiye’de yaklaşık 8 milyon kişi engellidir. Türkiye nüfusuna oranı yüzde 12.29’dur. Dünyada ki en yüksek oranlardan biri olan bu rakama göre Türkiye’de her 8 kişiden 1’i engellidir. Ancak sokaklarda bu yüksek oran görülmemektedir. Bunun nedeni de yaşam koşullarının engelli bireylere uygun tasarlanmamasıdır.

Dünya Sağlık Örgütü’nün verilerine göre dünya nüfusunun yüzde 3’ü zihinsel engellidir. Türkiye’de de benzer bir şekilde zihinsel engelliliğin tüm toplum içinde oranı yüzde 3’tür (MEB, 2006).

Tablo 2.1: Özürlülük oranı

ENGELLİLER		
Ortopedik, görme ,işitme, dil ve konuşma ve zihinsel Engelli Nüfus		
Erkek	Kadın	Ortalama
% 3,05	% 2,12	% 2,58
Süreğen Hastalığa Sahip Engelli Nüfus		
Erkek	Kadın	Ortalama
% 8,50	% 11,33	% 9,70

Kaynak: Türkiye'de Engelliler ve Engelli Hakları, 2007.

Türkiye Özürlüler Araştırması analiz sonuçlarına göre; katılımcıların özürlülüğüyle ilgili eğitim hizmetlerinden yararlanma oranları tüm özürlülük türlerinde yüzde 12 civarındadır. Yani tüm özürlülerin yüzde 88'i kendi özürlülüğü ile ilgili eğitim hizmetlerinden yararlanamamaktadır (ÇEKER, 2007).

Tablo 2.2: Engelli nüfus eğitim oranları

	Okuma- yazma bilmeyen	İlkokul	Ortaokul	Lise	Yüksek öğretim
	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)
Erkek	10.16	54.41	9.50	11.43	7.07
Kadın	37.33	42.35	4.25	5.14	2.39
Türkiye	26.64	47.10	6.31	7.61	4.23

Kaynak: Türkiye'de Engelliler ve Engelli Hakları, 2007.

Mesleki eğitim verebilecek özel öğretim görevlileri yetersizdir. Engelli bireylerin işsizlik oranı çok yüksektir ve iş bulabilse bile kazançları düşüktür. Kadınlar erkeklere oranla yüzde 20 daha az istihdam edilmektedir (WHO, Dünya Engellilik Raporu, 2011).

Tablo 2.3: Engellilik istihdamı

Ülke	Yıl	Engelli istihdamı (%)	Genel istihdam (%)	Engellilerin genel istihdama oranı
İsviçre	2003	62,2	76,6	0,81
Zambiya	2005	45,5	56,5	0,81
Meksika	2003	47,2	60,1	0,79
Norveç	2003	61,7	81,4	0,76
Kanada	2003	56,3	74,9	0,75
Almanya	2003	46,1	64,8	0,71
Avusturya	2003	43,4	68,1	0,64
Hollanda	2003	39,9	61,9	0,64
Hindistan	2002	37,6	62,5	0,61
Avustralya	2003	41,9	72,1	0,58
İngiltere	2003	38,9	68,6	0,57
ABD	2005	38,1	73,2	0,52
İspanya	2003	22,1	50,5	0,44
Türkiye	2002	21,7	48,7	0,44
Japonya	2003	22,7	59,4	0,38
Peru	2003	23,8	64,1	0,37
Polonya	2003	20,8	63,9	0,33
Güney Afrika	2006	12,4	41,1	0,3

Kaynak: İşgücü Piyasasının Özürlüler Açısından Analizi Raporu, 2011

Tabloda görüleceği üzere, Türkiye'nin engelli istihdamının en düşük olduğu ülkelerden biridir. Anayasanın 61.maddesinde belirttiğimiz alınacak tedbirler; engelli bireylerin mesleki eğitimi ve istihdamına yönelik olmalıdır (Tepav, 2011).

4857 sayılı İş Kanunu'nun 30.maddesi uyarınca, işverenlere engelli çalıştırma zorunluluğu gelse de yine de işverenler çalıştırmamak için bir bahane bulmaktadırlar.

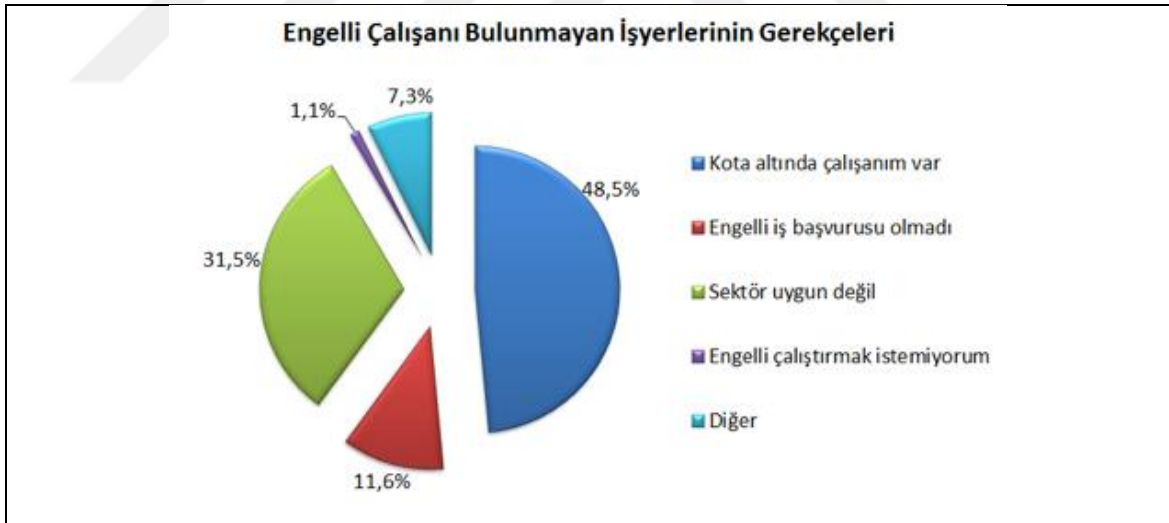
Tablo 2.4: Engelli nüfusun istihdam oranları

	İşgücüne katılma oranı	İşsizlik oranı	İşgücüne dahil olmayan engelli nüfus oranı
	(%)	(%)	(%)
Erkek	32.22	14.57	67.78
Kadın	6.71	21.54	93.29
Türkiye	21.71	15.46	78.29

Kaynak: Türkiye'de Engelliler ve Engelli Hakları, 2007.

Görüldüğü üzere, kanunlarla engelli çalıştırma zorunluluğu ifade edilse de, engelli bireylerin işgücüne katılım oranı çok düşüktür. Bu da göstermektedir ki, kurumlar bir takım bahanelerle engelli birey çalıştırmamaktadır. Gerekçe olarak da kota altında kaldıkları gösterilmektedir.

Şekil 2.1: Engelli çalışmanı bulunmayan işverenlerin gerekçeleri

Kaynak: İşgücü Piyasasının Özürlüler Açısından Analizi Raporu, 2011

Şekil 2.1 Engelli istihdam etmeme gerekçeleri

Sorun alanları/ Yanıtlayıcıların Yargı Cümleleri	Sayı	Yüzde
İşe uygun/sektöre uygun özürlü bulamıyoruz	175	31.6%
Vasıflı/ mesleki eğitilmiş/ kalifiye özürlü bulamıyoruz	106	19.2%
İŞKUR işe uygun özürlü aday göndermiyor	61	11.0%
Çalışma isteksizliği / istikrarsızlık / devamsızlığı oluyor	41	7.4%
Özürlü çalışan bulamıyoruz	30	5.4%
İş beğenmiyorlar	24	4.3%
Uyum/ iletişim sorunları yaşıyor	20	3.6%
Nazlı/ kaprisli/ agresif oluyorlar	19	3.4%
Verimli olamıyorlar	11	2.0%
Ücret konusunda yaşanan sıkıntılar oluyor	7	1.3%
Taşrada şantiye bölgesinde özürlü bulamıyoruz	5	0.9%
Ulaşım sorunu oluyor	5	0.9%
Kota iniş çıkışları oluyor	5	0.9%
İŞKUR'dan destek alamıyoruz	4	0.7%
İşi yavaşlatıyorlar	4	0.7%
Fiziksel koşulları uygunsuz kaçıyor	4	0.7%
Toplumsal önyargılara maruz kalıyor	4	0.7%
Ağır özürlü olanları çalıştıramıyoruz	4	0.7%
Mevzuattan kaynaklanan sorunlar oluyor	4	0.7%
İş güvenliği sorunları oluyor	3	0.5%

Kaynak: İşgücü Piyasasının Özürlüler Açısından Analizi Raporu, 2011

Engelli istihdam etmeme gerekçelerine bakacak olursak en yüksek oranı “İşe uygun özürlü bulamıyoruz, vasıflı ve kalifiye özürlü bulamıyoruz” açıklamalarında görüyoruz. Bu da engelli bireyin yeteneğine uygun iş okullarının mesleki beceri kazandırma eğitimlerinin ne kadar önemli olduğunu bir defa daha ortaya koymaktadır.

Ankara Üniversitesi yüksek lisans tez öğrencisi Satı Özdemir 2008 yılında yayınladığı bitirme tezinde zihinsel engelli bireylerin mesleki eğitimlerinin yeterli olmadığı, onların da ihtiyacı karşılayamadığı, kebdilerine yeterince ayrı bir istihdam sunulmadığı ve sunulsa da yine ihtiyacı karşılamadığını ortaya konmuştur (Özdemir, 2008).

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin günlük yaşamı kolaylaştırıcı yönü yanında, bu teknolojilerin özürlülerin mesleki ve genel eğitiminde kullanılması son derece önemlidir.

TBMM'nin 3 Aralık 2008 tarihinde imzaladığı BM Engelli Kişilerin Hakları Sözleşmesinin 4. Maddesi, (g) bendinde “Maliyeti karşılanabilir teknolojilere öncelikle bilgi ve iletişim teknolojileri, hareket kolaylaştırıcı araçlar, yardımcı teknolojiler gibi engellilere yönelik yeni teknolojilerin araştırılması, geliştirilmesi, temini ve kullanılabilirliğini sağlamak veya desteklemek” ibaresi yer almaktadır.

Hal böyleyken Türkiye’de özellikle son yıllarda bilgi teknolojilerine dayalı uzaktan eğitim uygulamasına girişen üniversite sayısı geçmiş 10 yılda kıyaslanamayacak ölçüde yaygınlık kazanmıştır. Bugün 81 üniversite öğretim yönetim sistemi Moodle kullanarak uzaktan eğitim vermektedir (Uzaktan Eğitim Rehberi, 2014).

Türkiye’de Engellilere Uzaktan Eğitim veren üniversitelerden en kapsamlısı Anadolu Üniversitesi’dir (Özgür, 2015). Bünyesinde yeralan engelli öğrenciler destek birimi özel gereksinimi olan öğrencilere yönelik hizmet sunmaktadır (Öğrenci Olanakları, 2015).

Tablo 2.2 Öğrencilerin engel durumları

Engel Çeşiti	Öğrenci Sayısı
Görme engelli	527
Ayakları engelli	461
Elleri engelli	146
TOPLAM	1.134

Kaynak: Uzaktan Eğitim Sisteminde Engelli Öğrenciler, 2015.

Tablo 2.3 Öğrencilerin yaş dağılımları

Yaş Aralığı	Sayı	Yüzde
<=24	355	31,31%
25-29	288	25,40%
30-34	245	21,60%
35-39	124	10,93%
40-44	77	6,79%
45+	45	3,97%
TOPLAM	1.134	100%

Kaynak: Uzaktan Eğitim Sisteminde Engelli Öğrenciler, 2015.

Engelli bireyin başka bir ihtiyacı olan terapi konusundaki çalışmalara birkaç örnek verecek olursak, 2007 yılında Gazi Üniversitesi çocuk psikiyatrisi bölümünde başlatılan otistik ve spastik çocuklara müzik ve hareket terapisi çalışmalarını görmekteyiz.

Diğer bir örnek olan Üniversitesi ve NPISTANBUL Hastanesi ergoterapi alanı ile ilgili de birçok çalışmalar sürdürmektedir. Bu anlamda merkez müzikle terapinin eğitim-öğretime katkısını araştırmaktadır (Mütem, 2011).

Yasal yönetsel düzenlemeler uluslararası kriterlere ve normlara uygun olarak hazırlansa da gerçekler uluslararası kriterlerle benzer değildir. Araştırmalarımız sonucunda elde ettiğimiz engelli bireye yönelik Türkiye’de eğitim, terapi ve istihdama yönelik örnekler o kadar sınırlıdır ki, engelli bireylerin sayısına bakıldığında ihtiyacın karşılanmasının çok altındadır. Oysa görülmektedir ki tüm bu yasal çerçevelerde bahsi geçen herkes engelli, engelsiz tüm bireyleri kapsamaktadır. Her insanın yapabileceği bir iş bulunmakta, engelli bireylerde fiziksel ve ruhsal bozulma ya da eksiklik olsa da, onlara uygun hazırlanan bir eğitim ve rehabilitasyondan geçirildikleri zaman bir meslek edinebilmekte ve üretime katılabilmektedirler.

3. YÖNTEM

Bu bölümünde problemin çözümünde izlenen yöntemeye yer verilmiş, araştırma modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması, analizi ve uygulamanın hayata geçirilme aşamalarına yer verilmiştir.

3.1 ARAŞTIRMANIN MODELİ

Nitel araştırma yönteminin benimsendiği araştırmada, durum çalışması deseni kullanılmıştır.

Nitel araştırma, bireylerin yaşamlarındaki rutin ve problemlematik anları ve anlamları tanımlayan çalışmaları ve çeşitli empirik materyal setini-vaka incelemesi, kişisel deneyim, içebakış, yaşam öyküsü, görüşme gözlemsel, tarihsel ve görsel metinler içermektedir (Kuş, 2003).

Engelli birey davranışlarının incelemelerinde doğal ortama duyarlılıklı çok önemlidir. Araştırmacının katılımcı yönüyle yaptığı betimlemeleri aktarabilmesi, algıların ortaya kolayca konabilmesi ve esnek desen özellikleriyle araştırmamız için en uygun model durum çalışması deseni olmuştur.

Durum çalışması, en temel tanımı ile güncel bir olguyu kendi gerçek yaşam çevresi içinde çalışan, olgu ve içinde bulunduğu çevre arasındaki sınırların kesin hatlarıyla belirgin olmadığı ve birden fazla kanıt veya veri kaynağının mevcut olduğu durumlarda kullanılan, bir araştırma yöntemidir (Yıldırım, 2003).

Toplumsal bir birimin geçmişini, şimdiki durumunu ve çevreyle ilişkisel özelliklerini oldukça ayrıntılı bir biçimde incelenmesi durum çalışması yöntemi ile yapılabildiği için araştırmamızda bu desen seçilmiştir (Erginer, 2006).

İnsanın öğrenme yeteneğine göre en uygun tasarımın hazırlanmasının yolu İnsan Bilgisayar Etkileşimini iyi bilmekten ve uygulamaktan geçmektedir. Kullanılabilirlik en önemli detaydır ve uzaktan eğitim de daha da önemli hale gelmektedir. Arayüzler taarlanırken öğrenenlerin verimliliği için zihinsel ve psikolojik özellikleri dikkate alınmalıdır. Tasarımın değerlendirilmesinde sezgisel değerlendirme metotları kullanılmalıdır (Nielsen, 1995).

Bu araştırma kapsamında eğitsel *web* ortamının arayüzlerinin geliştirilmesi ve geliştirilmiş arayüzlerin kullanılabilirliğinin ve erişilebilirliğinin değerlendirilmesi için en yaygın rehber olarak Sezgisel değerlendirme yönteminden faydalanılmıştır.

3.2 ARAŞTIRMANIN ÖRNEKLEMİ

Araştırmanın gözlemlenen çalışma grubunu, Özel Yeni Tomurcuk Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi'ne bağlı ve çalışmaya katılmak için istekli, bir kurum müdürü, bir gönüllü müzik eğitmeni, down sendromlu ve otistik zihinsel engellilerden oluşan Bremen Mızıkacıları Perküsyon Grubu'nun üyeleri ve velileri, gölge öğretmen, akademisyen, *DJ* oluşturmaktadır.

Grup gözlem yapılan öğrencilerin hepsi zihinsel engelli olup okula ve müzik faaliyetlerine düzenli devam etmektedirler. Türkiye'de birçok noktada grup halinde canlı konserler vermektedirler. Bilgisayar kullanabilmekte ve okuma yazma bilmektedirler. Müziğe yatkın kulakları olduğu için ve yıllardır ritim çaldıkları için tasarımı için hedef kitle durumundadırlar.

Araştırmanın bireysel gözlem örneklemini ise özel öğrenme güçlüğü olan 9 yaşında erkek bir öğrenci oluşturmaktadır. Bu öğrenci ilkokul 3. Sınıfa devam etmekte ve 3 yıldır dikkat eksikliği ve hiperaktivite (DEHB) tedavisi görmektedir. Çok hareketlidir, sürekli yüksek sesle konuşur, agresif tutumlar sergiler ve kendisinin dikkat süresi 4 dakikadır.

Araştırma grubu amaçlı örneklem seçimi ile oluşturulmuştur. Özellikle derinlemesine inceleme yapılabilmesine katkı sağlaması bakımından durum çalışmalarında tercih edilmektedir (Yin R. K., 2009).

Amaçlı örnekleme yöntemlerinden Tipik Durum Örnekleme uygulanmıştır. Araştırma grubuna katılan kişilerle ilgili ayrıntılar Şekil 3.1 ve Şekil 3.2 'de yer almaktadır.

Tablo 3.1: Görüşme formunu dolduran kişiler tablosu

ÖRNEKLEM	Görüşülen Kişi Sayısı ve Özellikleri				
	K	E	Yaş	Eğitim Durumu	Meslek
Kurum Yöneticisi	1		57	Üniversite	İktisatçı
Gönüllü Ritim Eğitmeni		1	65	Üniversite	Kimya Mühendisi
Uzman 1		1	55	Profesör	Akademisyen
Uzman 2	1		20	Üniversite	Gölge Öğretmen
Uzman 3		1	45	Lise	Producer / DJ
Veli 1 (DEHB)	1		62	İlkokul	Ev Hanımı
Veli 2 (Downsendrom)	1		58	Üniversite	Kamu Emeklisi
TOPLAM	4	3	51,71428571		

Tablo 3.2: Gözlem yapılan grup üyeleri ve bireyin bilgileri tablosu

ÖNEKLEM	Gözlemlenen Öğrenci Sayısı		
	K	E	Yaş
Otizm 1		1	24
Otizm 2		1	24
Mental Reterdasyon 1		1	20
Mental Reterdasyon 2		1	19
Down Sendrom 1	1		32
Down Sendrom 2	1		29
Down Sendrom 3	1		34
Down Sendrom 4	1		28
Down Sendrom 5	1		29
Down Sendrom 6	1		21
Down Sendrom 7	1		25
Down Sendrom 8		1	23
Down Sendrom 9		1	21
Down Sendrom 10		1	21
Özel Öğrenme Güçlüğü (DEHB)		1	9
TOPLAM	7	8	23,93333333

Şekil 3.1: Bremen Mızıkacıları Perküsyon grubu üyeleri

3.3 VERİLERİN TOPLANMASI

Literatür araştırması sonucu bulunanlar çalışmanın teorik kısmı ile ilgili verilerini oluşturmuştur.

Katılımcılarla görüşme, ortamın ya da kişilerin gözlenmesi ve katılımcılardan alınan kayıt, günlük, rapor vb. belgelerin incelenmesi nitel araştırmada en temel veri toplama araçlarıdır (Patton, 2002).

Veri toplama tekniği olarak; örnek sınıf gözlemleri, video kayıt, transkriptler ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Grup çalışmalarının izlenmesi ve takip edilmesinde çalışmayı yöneten hocalardan ve ailelerden etik anlamda izin alınmıştır.

Araştırmada kullanılmak üzere, özel öğrenim güçlüğü olan bireylerin meslek edindirme eğitimlerine ilişkin görüşleri ortaya koymak, tasarlanan eğitim modelinin etkisini ve katkısını anlamak için araştırmanın alt problemleri doğrultusunda, açık uçlu sorulardan oluşan görüşme formu geliştirilmiştir. Araştırmacı tarafından yüzyüze yapılan görüşmelerde not alma yöntemi, yüzyüze görüşülemeyen durumlarda e-posta yöntemi kullanılarak formlar doldurulmuştur.

Araştırmacının öğrenciler üzerinde yaptığı doğal yapılandırılmamış gözlemler, derlenerek yazılı metin haline getirilmiştir Yaklaşık sekiz ay süreyle devam eden gözlemlerin bu yazılı metinleri, video kayıtları ve katılımcılardan alınan görüşme formları en nihayetinde uzman görüşüne sunulmuş ve çalışmanın son şekli verilmiştir.

Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite tedavisi gören bireye dijital eğitim yapay ortamda kullanılmıştır. Nielsen'in bazı Sezgiselleri ile araştırmacının bir takım sorulardan oluşan bir veri toplama aracı geliştirilmiştir ve öğrencinin velisine yöneltilmiştir. Sezgisel Değerlendirme Yöntemi uzman kişilerin gözlemlerini içermelidir. Bu nedenle toplanan veriler uzman görüşüne sunulmuştur.

Tasarım aşağıdaki başlıklar altında değerlendirilmiştir.

- i. Erişilebilirlik
- ii. Donanım ve Yazılım
- iii. Sistem ve Gerçek Dünyanın Uyumu

- iv. Kullanıcı Kontrol ve Özgürlüğü
- v. Resim ve Çoklu Ortam Elemanlarını
- vi. Yardım ve Belgeleme
- vii. Yetenekler
- viii. Kullanıcı ile Zevkli ve Riayetli Bir İletişim

3.4 UYGULAMANIN GELİŞTİRİLMESİ

3.4.1 Uzaktan Eğitim Sistemi - Moodle

Uzaktan eğitim için içerik altyapısı sunan Öğretim Yönetim Sistemi (*LMS*), *web* üzerinden eğitim materyallerini sunmayı sağlayan yazılımlardan oluşur (Güyer T., 2008).

Şu anda piyasada kullanımı ücretsiz olarak sunulan açık kaynak kodlu bu yazılımlardan en çok bilinen 11 tanesi incelenmiş ve en uygun olarak “*Moodle*” belirlenmiştir (Önal, 2012).

3.4.2 Uzaktan Eğitim Sisteminin Oluşturulma Aşamaları

Sistemin hazırlanmasında ilk aşama “www.egitimblog.org” alan adında yayında olan ve yıllardır Şişli Endüstri Meslek Lisesi’nin öğretmenleri tarafından *LMS* sistemi *Moodle* eğitim portalında yeni bir ders olarak “*DJ*’lik Eğitimi: e-*DJ*” dersi yayınlanmaya başlamıştır.

Ardından “*facebook*” uygulamasında “<https://www.facebook.com/edjworkshop/>” adında fan sayfası alınmıştır. Engelli bireyler için uzaktan *DJ*’lik eğitimin tanıtımları etkili bir tanıtım aracı olan bu sayfadan yapılacaktır. Fan sayfasına engelli fan sayfalarına linkler eklenecektir. Böylece kısa sürede birçok engelliye sosyal medyadan ulaşılabilecektir. Ayrıca buraya üye tüm diğer engelli arkadaşlarıyla ve dersi hazırlayan öğretmenleriyle iletişim kurarak sosyalleşebilecektir. *Facebook* sayfasından “[egitimblog.org](http://www.egitimblog.org)” sayfasına direk

bağlantı verilmiştir. Aynı şekilde *Moodle* uygulaması da *Facebook*'a bağlanacaktır. Böylece iki farklı platform güncel kalacaktır.

Web tabanlı *DJ* lik eğitim sistemi için önceden uzman görüşleri alınmış, bilişsel öğrenme metotları araştırılmış ve tasarım esnasında uzman *DJ* lerin önderliğinde eğitim içerik ve materyalleri oluşturulmuştur.

Tasarımda ders anlatımları sadece yazılı kalmamış, her konu için özet, sunum, video ve animasyonla ilgili bağlantılar ve görseller ile zenginleştirilmiştir

Sistemi kullanabilmek için iyi bir internet altyapısının olması ve engelli bireylerin Türkçe bilgisayar kullanımına hakim olması beklenmektedir.

Eğitim Moodle altyapısı ile *web* arayüzlerinden verilirken, öğrenenlerin öğrendiklerini uygulama imkanı için en basit *DJ* uygulaması "*Virtual DJ*" kullanılacaktır. Bu uygulamanın kullanımı da eğitim sırasında videolarla gösterilecektir. Bu uygulamanın ev sürümü ücretsiz olduğundan herkes uygulamayı bilgisayarına indirebilecektir.

Tasarımda ders anlatımları sadece yazılı kalmamış, her konu için özet, sunum, video ve animasyonla ilgili bağlantılar ve görseller ile zenginleştirilmiştir. Sade ve basit bir dilin kullanıldığı eğitim tanıtım Ana sayfası, *facebook* bağlantısından gelenler ya da google da anahtar kelimelerle bulanlar için birkaç vurucu ana cümleyi içermektedir. Ücretsiz olduğu ve engelli bireyler için uygun olduğu özellikle belirtilmiştir.

Eğitim veren kişinin özgeçmişi çok önemlidir Sonuçta *web* tabanlı eğitimde kişiler eğitim veren kişinin akademik çalışmalarına ve sektör ve meslek bilgisine deneyimine güvenmek isterler. Özellikle *DJ* direk yaptığı performanslarıyla öne çıkar. Referansları performanslarıdır. Bu yüzden detaylı bir özgeçmiş sitede yer almaktadır.

Veri tabanı olarak *MYSQL* kullanılmıştır. Bu veri tabanında öğrencilerle ilgili kişisel bilgiler, öğrenci ve öğretmen giriş kayıtları, derslere katılım durumları, öğrenci notları, yüklenen dosyalar, öğrencilerle ilgili erişim bilgileri, forum ve sohbet odalarındaki yazışmalarının detayları vb. tutulmaktadır. Bu tablolar sayesinde detaylı raporlar alınabilmekte ve olası bir problem anında geriye dönük delillere ulaşılabilmektedir.

3.4.3 Diyagramlar ve Arayüz Tasarımları

Tasarımın öğrenci rolü için Hiyerarşik Görev Analizi hazırlanmıştır. (Bkz. EK.C1)

Tasarımın öğrenci rolü için *Use Case* Diyagramı hazırlanmıştır. (Bkz. EK.C2)

Tasarımın öğrenci rolü *Use Case Glossery* hazırlanmıştır. (Bkz. EK.C3)

Tasarımın örnek *Activity* Diyagramı hazırlanmıştır. (Bkz. EK.C4)

Tasarımın Arayüzleri hazırlanmıştır. (Bkz. EK.C5)

3.5 VERİLERİN ANALİZİ

Yapılan doğal ve yapay ortamdaki gözlemler ve görüşmeler sırasında alınan video kayıtları ve tutulan notlar temel bilgi kaynağımızı oluşturmuştur.

Araştırmacı örnekleme üzerinde grup vaka çalışması ve bireysel vaka çalışması olarak toplam 5 farklı çalışmayı betimsel olarak incelemiştir.

Grup gözleminde; zihinsel engelli bireylerden oluşan Bremen Mızıkacıları Perküsyon Grubu'nun bir prova çalışması ve bir canlı performansı gözlemlenmiştir. Katılımcıların istekleri, beğenileri, tecrübeleri ve tutumları, ruhsal motivasyonlarına katkıları gibi konularda elde edilen bu betimsel izlenimler yazılı hale getirilmiştir.

Bireysel gözlemlerde; özel öğrenme güçlüğü olan öğrencinin yapay ortamda ki tasarımı kullanımına yönelik yapılandırılmış vaka çalışmasında velisinin betimsel analizine başvurulmuştur. Tasarımın kullanılabilirliği ve erişilebilirliği Nielsen'in bazı Sezgiselleri'nden de faydalanılarak geliştirilen araç ile değerlendirilmiş ve uzman görüşüne sunulmuştur.

Araştırmacı son olarak özel öğrenme güçlüğü olan bireyin eğitimi tamamladıktan sonra öğrendiklerini gerçek *DJ* ekipmanları üzerinde nasıl uyguladığını incelemek için, öğrencinin velisiyle birlikte iki ayrı doğal ortamda gözlem yapmış ve video kayıtlarını almıştır. Bu kayıtlar da derlenerek yazılı hale getirilmiştir.

Görüşmeler okul müdürü, öğretmen, öğrenci velileri, uzman *DJ*, gölge öğretmen ve akademisyen ile yapılmıştır. Görüşmeler esnasında alınan notlarla elde edilen veriler yazılı hale getirilmiştir.

Toplanan tüm bu veriler nitel çözümlenmelerle yorumlanmış ve problemlere tanımlayıcı çözümlenmelerde bulunulmuştur. Veriler standardize edilmemiş, görüşmecilerin yorumları ve ifadeleri temel alınmıştır. Görüşme formlarından elde edilen veriler alt problemlere göre sınıflandırılmıştır.

3.6 GÜVENİRLİK

Güvenirlilik, benzer bir araştırmanın tekrarlanması durumunda benzer sonuçların elde edilmesiyle ilgilidir (Yin R. , 2009). Durum çalışmalarında sonuçların benzer olabilmesi için ele alınan ve incelenen durumların da benzer koşullara sahip olması beklenir.

Uygulamamıza örnek teşkil eden Türkiye’de engelli bireylere uzaktan müzik eğitim veren sınırlı kuruluşlardan en önemlisi Yaşar Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi (Yüsem) Engel ‘siz’ Müzik Okulu’dur. Üniversite, bedensel engelli bireylere, hafif zihinsel engelli bireylere ve zihinsel engelli bireylere müzik eğitim hizmeti vermektedir. Benzer alanda ki bu çalışma her yıl başarılı mezunlar vermektedir.

Engelli bireylere özel sanat eğitimi veren bir başka kuruluş Taksim Sanat’tır. Fiziksel (yürüme) engelli bireyler için uzaktan gitar ve piyano kursu eğitimi vermektedir. Açıldığı günden bu yana oldukça da ilgi görmektedir.

Bu çalışmada, yöntem bölümünde incelenen durumlar ve araştırma süreciyle ilgili açıklamalar verilmiştir. Ayrıca Ekler bölümünde araştırmaya kaynaklık edecek görüşme formları, sezgiseller bulunmaktadırlar.

Yin’in (Yin R. , 2009) güvenilirliği arttırmak için önerdiği bir başka yöntem durum çalışmasıyla ilgili bir veritabanı oluşturulmasıdır. Çalışma verilerine kaynaklık eden kullanılabilirlik değerlendirme raporu ve alt problemlerden hazırlanan uzman görüşme formları, ve vaka video kayıtları herkes tarafından ulaşılabilir şekilde verilmiştir.

4. BULGULAR

Bu bölümde, özel gereksinimli öğrenenler için, dijital mesleki eğitim ortamı tasarımının meslek edinimine yönelik etkisi ve katkısı yapılan gözlemler ve görüşmelerden edinilen bulgular alt problemler baz alınarak sınıflandırılmıştır.

4.1 DURUM İNCELEMESİ

Özel gereksinimli öğrenenlere yönelik grup ve bireysel çalışmalar yer almıştır.

4.1.1 Zihinsel Engelli Grubun Müzik Öğrenimi Sürecinde Davranışsal Boyutta Gözlemlenmesi

Araştırmacının Bremen Mızıkacıları Perküsyon Grubu'nun provaları esnasında yaptığı doğal ortamdaki yapılandırılmamış gözlemleri şöyledir:

Yer: Şöhret Kurşun İş Okulu

Tarih: 13 Kasım 2015-11-11

Çalışma Konusu: Prova

“Heyecan içindeyim. İşte yüksek lisans tezimin ilk araştırma ve inceleme gününde Bremen Mızıkacıları ile birlikteyim. Grubunun kurucusu ve eğitmeni Yaşar Hoca çalışmasına başlamadan önce kendi tanıtımını ve neden burada olduğumu açıklamamı istedi. Yaklaşık 12 öğrenci ve onların velisi, kurum müdürü ve eğitmenleriyle karşımda kalabalık bir ekip vardı.

Kendimi tanıttıktan sonra beni aralarına alırlarsa yüksek lisans tezi için hazırladığım engelli bireylere yönelik uzaktan eğitim tasarımı deneyebileceklerini ve görüşlerine ihtiyacımın olduğunu belirttim.

Yaşar Hoca daha önce 2 yüksek lisans öğrencisinin daha kendileriyle tez çalışması yaptığını ilettili. Ayrıca Doğu Üniversitesi'nde engelli bireyler için bir bölüm olduğunu ve oradaki öğrencilerin de zaman zaman gruba katıldıklarını ilettili.

Yaşar Hoca motivasyonu, uyumu, doğuştan yeteneği açısından Türkiye’deki en iyi grup olduğunu söyledi ve bu grupla çalışacağım için çok şanslı olduğumun altını çizdi

Grup neredeyse her hafta Türkiye’nin birçok noktasında performans sergiliyor. Her Cuma bu performanslardaki repertuvar için prova yapıyor. Bugün de önemli bir performans hazırlığındalar ve ilk parçalarını çalmaya başlıyorlar.

Birinci parça mükemmel bir grup uyumu şeklinde başarıyla çalındı. Ardından ikinci ve üçüncü parçalara geçildi. Her başarılı parça sonunda kendilerini alkışlayarak hepsine daha fazla enerji ve motivasyon veriyor.

Çalınan ritimlerin bazılarında sözler de var. Annelerin şarkıları söylüyor. Annelerinin grupta olması gençler için en güzel duygu. Yaşar Hoca gençlere ritimleri çok hızlı çalmamaları, anneleri söylerken uyum sağlamaları için “Anneleriniz ihtiyar size yetişemiyor lütfen onlara uyun acele etmeyin” şeklinde espri yapıyor. Böylece gençlerle neredeyse bir ergoterapist görevi yapan anneler arasındaki köprüyü sağlamlaştırıyor.

Gençler parça aralarında ve özellikle hocaları konuşurken, birşeyler anlatırken gayet sessiz ve ilgililer.

Yaşar Hoca komutları verirken düdükten destek alıyor. Herkesi susturmak için ya da tam bitişte düdükle işaret veriyor. Bu ses çocuklar için çok uyarıcı oluyor. Hocalarının yaptığı tüm beden dilini gözlemliyorlar.

Hoca parça sonunun geldiğini son 4 ritimde elini havaya kaldırıp 4 parmak açarak belirtiyor. Her dörtlükte 1 parmak kapatacak şekilde son ritmi bildiriyor. Ayrıca son ritim habercisi bir de düdük var. Böylece gençler parça bitiminde aynı anda tam zamanında perküsyonlarına vurmaya durduruyorlar. Tüm şarkıları teker teker çalışıyorlar. Gençler çok dikkatli. Göz teması çok önemli, özlerini hocalarından ayırmıyorlar.

Arada kendi aralarında konuşmalar ve vurulmaması gerekirken perküsyona vuranlar olursa hoca öğrencilerine sesini yükselterek net bir mesaj veriyor. Bu ses tonu grup üyelerinin susmasını sağlayacak netlikte.

“Konsere gelmek istiyor musun?” bu cümle grup üyeleri için çok önemli eğer gelmek istiyorlarsa kurallara uymalarının gerekliliğini hatırlatıyor. Kurallara uyan konsere

geliyor. Yani bir başka deyişle ödül ceza yöntemi burada da öğrenme güçlüğü çeken bireylerdeki en güçlü yöntem oluyor.

Grup üyelerinin hepsi çok neşeli ve sevgi dolular. Konuşabiliyorlar, temel hareketleri yapabiliyorlar. Prova bitiminde anneler çocuklarına sarılıyor. Hocaları hepsine eliyle “çak” işareti yapıyor. Bir de prova sonunda mutlaka bir danslı parça çalınıyor. Bu parçada gençlerin bir kısmı ritme devam ederken bir kısmı ortaya geçip dans ediyor. Bu dans grup üyelerinin, velilerin ve gelen seyircilerin daha da neşelenmesine olanak veriyor. Konserin ardından velilerle ve ritim eğitmenleriyle konuşuyorum. Gençlerin yaşlarını öğrenince çok şaşıyorum. 30 yaşlarında kızlar var. İnanabilmek mümkün değil. İçimden *DJ*’lik uygulamasını öğrendiklerinde nasıl bu işi yıllarca rahatlıkla yapabileceklerini düşünüyorum. Çünkü *DJ*’lik kişiyi genç ve dinamik tutan bir iş. Görüyorum ki bu çocuklarda dinamizm ve genç gösterme zaten doğalarında var. Bu açıdan baktığımda da uzun yıllar başarıyla yapabileceklerini düşünüyorum.

Çalışma biterken gözlerimde yaşlarla birkez daha canı gönüldem alkışlıyorm...”

4.1.2 Zihinsel Engelli Grubun Canlı Performans Videolarının Analizi

Araştırmacının Bremen Mızıkacıları Perküsyon Grubu’nun doğal ortamda yaptığı canlı performansının yapılandırılmamış gözlemleri şöyledir.

Yer: Natilus AVM

Tarih: 2016-03-21

Çalışma Konusu: Canlı Konser

“Bir yarım ay şeklinde sahneye dizilmişler. Hepsinin oturacağı bir yer var. Yaşar Hoca her zaman ortada herkesin görebileceği ve duyabileceği bir alanda duruyor. Gençlerin velileri ise yanbaşlarında bir koroyu oluşturuyorlar. Genelde tüm mekanlarda dizilim böyle. Seyirciler karşılarında ve yanlarda yer alıyorlar. Genelde gençlerin tam arkası bir duvar ya da merdiven vs ile kaplı. Yani arkadan kimse gelemiyor.

Her zaman yarım ayın ortasında bir boşluk var. Bu alanı hem müzik öğretmeni hem de performansın bir parçası olan şarkılara göre her üyenin birer dans yapması için ayrılıyor. Sırası gelen genç perküsyonu bırakıyor ortaya geliyor ve şarkının çalışılmış dansını

yapıyor. Hatta sonlara doğru bu alan birden fazla genç ile doluyor ve hatta izleyiciler de bu danslara eşlik edebiliyor.

Gençler Yaşar Hoca'nın verdiği işaretleri kaçırmamak için gözlerini ondan ayırmıyorlar. Her bir tekrarlanan kısmın ne zaman biteceğini Yaşar Hoca'nın elindeki uzun ve sesli enstrüman belirliyor. Hatta 4 tekrar yapılacaksa Yaşar Hoca elini 4 paröak açıyor ve geriye doğru parmaklarını kapıyor. Hiç paröak yoksa parçanın çalınması bitecek demek oluyor. Gençler hiçbir zaman ritim kaçırmıyorlar bu sayede.

Anneleri onlarla birlikte şarkılara solist olarak eşlik ediyor. Anneleri ile bu durumu paylaşmak çok hoşlarına gidiyor. Hem seyirciler hem de gençler de daha büyük bir coşku oluyor.

Genelde herkes gözyaşları içinde bu gösteriyi izliyor. Ufak çocukların eline defler dağıtılıyor. İsteyen diğer izleyicilere de tabii... Böylece ritimlere herkes eşlik etmiş oluyor. Defi olmayan da el çırpıyor. Konser boyunca herkes orkestranın bir parçası haline geliyor. Fotoğraf çekimleri video çekimleri gençlerin konsantrasyonunu bozmuyor.

Bazı gençler dans için sırası geldiğinde orta alana geçerken ve tekrar yerine dönerken Annesi gelip elinden tutup kendisine yardım ediyor. O zaman adımlarını bile senkron atamayan bu gençlerin nasıl oluyor da perküsyon ritminde her türlü karmaşık vuruşu ritim kaçırmadan yaptığına hayretler içinde kalınıyor.

Gösteri alkışlar ve bravo sesleri içinde biterken gençlerin velilerin ve öğretmenlerin herkesin yüzü gülüyor. Kimse oradan ayrılamıyor dakikalarca alkışlıyor. Başta korkarak yaklaşan izleyici çocuklar artık engelli gençlere daha sevgiyle ve güvenle bakıyorlar. Birçok seyirci onlarla fotoğraf çektirmek istiyor. Yaşar Hoca hepsini tek tek alkışlatıyor. Hepsi kendisini tebrik etmek isteyen herkesi sarılıp öpüyorlar. O kadar cana yakınlar ve sevgi dolular ki...Bu grubun üyelerinin yüzünde endişe ve öfkeden eser yok. Herkesle ve birbirleriyle iletişimleri çok güçlü ve mutlu ve yaşama bağlı bir grup.”

4.1.3 Özel Öğrenme Güçlüğü Olan Bireyin Tasarlanan Eğitim Arayüzlerinin Kullanılabilirliğinin ve Erişiminin Değerlendirmesi

Özel gereksinimli öğrencinin, dijital mesleki eğitim ortamı tasarımı yapay ortamda kullanımından sonra kullanılabilirlik ve erişim değerlendirme için geliştirilen araç

velisine doldurtturulumştur. Ek 6'teki Sezgisel-Veli formunda velinin açıklamaları uzman görüşüyle değerlendirilmiştir. Bu bulgular şöyledir:

Öğrenci tasarımı başlarda velisiyle birlikte kullanmış daha sonra yalnız kullanıma devam etmiştir. Erişim, donanım ve yazılım kısımlarında kayde değer bir problem yaşamamışlardır. Ancak mobil cihazlardan da erişim beklentisi görülmüştür.

Her gün düzenli olarak bir saat eğitimi sırasına göre tekrarlayan ve üzerine uygulama yazılımında denemelerini yapan özel öğrenme güçlüğü olan bireyin velisiyle birlikte gün geçtikçe ritimlere, seslere daha hakim olduğu, bedeniyle ritim arasında uyum sağladığı gözlemlenmiştir. Ailenin de tasarıma daha çok hakim olarak öğrenciyi olumlu yönde yönlendirdiği görülmüştür. İlk kullanımda sitenin sohbet odaları, forumlar ve fan sayfası gibi bağlantılarına ulaşamayan kullanıcıların sonraki derslerde bu menüleri de aktif kullandığı öğrenilmiştir.

Çok tekrar yaptığı derslerdeki hız süresinin hiç girmediği ders ya da çok az dinlediği derse oranla çok daha hızlı olduğu, eskiden mouse hareketlerine destek olan velinin artık sadece sesli yönergelerle öğrenciye destek vermesinin yeterli olduğu hatta bazı durumlarda öğrencinin tamamen bağımsız menülerde gezindiği görülmüştür.

Dikkat eksikliği ve hiperaktivite tedavisi gören birey ilgisini çeken bir konu olduğu için, zengin eğitim içeriğini dikkatle incelediği özellikle hem göze hem de kulağa hitap eden arayüzlere bedenen de ritim tutarak katılım gösterdiği öğrenilmiştir.

Normalde 4-5 dk lık olan dikkat süresi 15-20 dk lara kadar çıkmış, dersi sonuna kadar izlemiştir. Takip edemediği ya da hızlı gittiğini düşündüğü yerler olursa velisinden de destek alarak, *mouse* ile ileri geri hareketlerle terar izlemiş ve/veya okumuştur. Her dersin sonunda verilen sınav sorularını büyük bir sabırsızlıkla yanıtlamıştır. Doğru yanıt verdiğinde ekrana gelen ödül/kupa gibi ikonlar ve sesli başarı uyarılarında mutlu olduğu öğrenilmiştir. Bilgisayarına kurduğu ücretsiz “*Virtual DJ*” uygulaması sayesinde öğrendiklerini dersin sonunda uygulamaya geçmiştir. 2-3 farklı şarkıyı sanal CD çalarlar üzerine yerleştirip, bir tanesi bitmeden diğerine geçtiği, sesi kısıp açarak varyeteler yapabildiği ve başardığında gururlandığı ve bunu evdeki diğer bireylerle paylaştığı, hatta kendisinin de bilgisayar başında ayakta durarak dansettiği öğrenilmiştir.

Velisiyle yapılan görüşmelerde bu uygulamayı kullanan öğrencinin bilgisayar karşısında uzun süre kaldığını ve en önemlisi de agresif bir gününde derse oturduğu zaman kendisini üzen konuyu hızlıca unuttuğunu ifade etmiştir. Müzik dinlemeye ve çalmaya başladığı zaman çok mutlu olduğu söylenmiştir.

Müziğe çok yatkın olan engelli bireylerin bir meslek edinmenin de ötesinde kendine olan güvenlerinin gelmesinin, yüzlerinin gülmesinin, kaliteli zaman geçirmesinin bile yeterli olacağı iletilmiştir. Evdeki ve yakın çevrelerindeki bireyler ile engelli bireyler arasında müzik daha yakınlaştırıcı bir köprü oluşmuştur. Özellikle sosyal ağlarda kaydettikleri görüntülerin video ve fotoğraflarını paylaşarak farklı engelli arkadaşlarına da örnek oldukları belirtilmiştir. Tasarım içindeki forum, blog ve sohbet odalarına giriş yaptığı ve aktif öğrenci olup olmadığına baktığı öğrenilmiştir. Bağlantılı *facebook* fan sayfasına girdiği ve buradaki içerikleri özellikle fotoğraf ve videoları incelediği, üye kullanıcılara baktığı ve arkadaş listesine eklemek istediği, üye olduktan hemen sonra arkadaş listesini de buraya davet ettiği ve buradan dersler esnasında çektikleri fotoğrafları yayınladığı söylenmiştir.

Sonuç olarak özel öğrenme güçlüğü olan öğrenci okuyarak, görerek, dinleyerek, uygulayarak, sosyalleşerek, hatta taklit ederek bilgi teknoloji temelli eğitimin tüm bileşenlerini rahatlıkla kullanmıştır.

4.1.4 Özel Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrencinin Canlı DJ Performansı Videolarının Analizii

Araştırmacının özel gereksinimli öğrencinin, dijital mesleki eğitimini tamamladıktan sonra katıldığı doğal ortamda ki 2 farklı *DJ* atölyesinde profesyonel *DJ* ekipmanlarını kullanarak gerçekleştirdiği performansı sırasında ki yapılandırılmamış gözlemleri şöyledir.

Yer: Çocuk Bilişim Zirvesi – Kadir Has Üniversitesi

Tarih: 2015-07-21

Çalışma Konusu: Canlı Performans

Bilişim konferansında çocuklara yönelik yapılan *DJ* atölyesine 15-20 adet çocuk katılmıştır. Bu çocukların yarısından çoğu keman, gitar ve piyano dersleri almıştır. Yaşları 8-12 arası değişmektedir. Kız erkek karışık bir gruptur.

Tüm derslerini tamamlayan özel öğrenme güçlüğü olan öğrencimiz gerçek *DJ* ekipmanları üzerinde de denemeye alınmıştır ve performansının videosu çekilmiştir. Uzaktan eğitim tasarımıımızdaki öğrendiği ritm sayma aktivitesini ve bir parçadan diğer parçaya geçme aktivitesini başarılı bir şekilde uyguladığı gözlemlenmiştir

Öğretileni bir kerede anladığı ve hatasız uyguladığı görülmüştür. Çalışma esnasında 4 dakikalık dikkat süresi olan öğrencinin bu performansta 15 dk hiç durmadan katılıma devam ettiği ve hatta bırakmak istemediği gözlemlenmiştir.

Başarılı miksiyle izleyenleri eğlendiren öğrencinin kendine olan güveni ve mutluluğu gözlerinden okunmaktadır. Çok fazla hataya müsait olan bu bireylerdeki hata yapmamak için ince parmak hareketleriyle dokunuşlar sergilemesi motor gelişimi konusunda da ne kadar ilerleyebileceğinin göstergesi olmuştur. Burada göze çarpan en önemli konu, atölyede tüm çocuklara aynı bilgiler verildiği halde, özel öğrenme güçlüğü olan çocuğun tasarımı kullanımından kaynaklı pratiğinin arttığı ve söylenenleri kolayca yaptığı görülmüştür. Diğer çocuklar konuşmaya bile çekinirken parçaları mikslerken ki kendine güveni, hatta el kol hareketleriyle izleyenleri coşturma çabası takdire şayandır.

Yer: Adalar Sokak Festivali - Büyüka

Tarih: 2015-09-04

Çalışma Konusu: Canlı Performans

Adalar Sokak Festivali kapsamında çocuklara *DJ* atölyesi düzenlenmiş ve bu atölyede gerçek *DJ* ekipmanları ile çocuklardan ritm sayması, doğru ritimde şarkıyı girmesi, ve şarkının ritimlerini hızlandırarak yavaşlatarak eşitlemesi istenmiştir. 20 adet çocuğun katıldığı bu atölyede uygulamamızı kullanmış olan özel öğrenim güçlüğü olan öğrencimiz hiç tereddütsüz bir şekilde kabinde *CD* lerin başına geçmiş ve söylenenleri hatasız bir şekilde gerçekleştirmiştir. Çünkü eğitimde gördüğü uygulamadaki müzik alar ile gerçeği tıpatıp aynıdır. Kabinde bedeni ile de ritmlere eşlik edip, dans eden öğrencinin yüzlerce

seyirci ve yanındaki onlarca yaşıtlının arasında böyle bir cesaretle bulunması hayretle karşılanmıştır.

Hiperaktivite tedavisi gören çocuklar çok hareketlidir. Normal şartlarda hareketleri toplum tarafından sıkıntı yaratacak duruma bile gelebilir. Ancak *DJ*lik performansının en önemli özelliği harekettir. Bu açıdan normalde tepki alan hareketliliğinin bu performansta artı bir değer olarak ortaya çıktığı görülmüştür. Sanki enerji şimdi doğru yere kanalize edilmiş gibi görünmektedir.

Normal şartlarda grup çalışmasında sırasını bekleyemeyen öğrenci, 20 kişilik grup çalışmasında her defasında sırasının ardına geçmeyi kabu etmiş ve itiraz etmemiştir. Hata yapan ya da anlayamayan çocuklara yardımcı olmaya çalıştığı ve öğretmek için eğitmenden duyduklarını tekrarladığı görülmüştür. Gelen seyirciler kendisini ayakta alkışlamıştır.

4.2 BİRİNCİ DURUMA YÖNELİK BULGULAR

Özel gereksinimli öğrenenler için, dijital mesleki eğitim ortamı tasarımının meslek ediniminde erişim kolaylığı sağlamadaki etkisi nedir?

Yapılandırılmamış örnek vaka incelemeleri, toplam yedi adet görüşme formundan elde edilen veriler, video kayıtları, yapılandırılmamış doğal gözlemler, uzman değerlendirmeleri sonucunda erişim kolaylığının özel öğrenme güçlüğü olan bireyler için çok önemli rolü olduğu görülmüştür.

Erişim sorunları yüzünden eğitim alamadıkları, hatta istihdam edemedikleri de dile getirilmiştir. Ev ortamında kullanılacak uygulama sayesinde bireyin bağımlılığı bile en aza inecektir.

Yapılandırılmış yapay vaka incelemede ise tasarımın kullanılabilirlik ve erişim değerlendirmesinde faydalanılan sezgisellerde erişim kolaylığının öğrenciye uygulamayı kullanma arzusu ve merakı getirdiği görülmüştür. Erişimde zorluk yaşayan engelli bireyler açısından mobil uygulamanın da önemli olduğunun altı izilmiştir. Aktif olarak her yerde bilgisayar kullanımı yapabildikleri için eğitimlerine mobil olarak da devam etmek istemişlerdir.

4.3 İKİNCİ DURUMA YÖNELİK BULGULAR

Özel gereksinimli öğrenenler için, dijital mesleki eğitim ortamı tasarımının meslek ediniminde, öğrenme sürecinde etkisi nedir?

Zihinsel yetersizliği olan bireyler, geçmişteki başarısızlıkları nedeniyle bir amaca ulaşmak için inançlarını kaybetmekte, kaygılanmaktadırlar. Bu durum gereken çabayı göstermelerini engellemekte ve motivasyonlarını düşürmektedir.

Müzik derslerinde öğrenme ortamının rahat, güvenli neşeli olması, ifade yöntemlerinin çeşitli olması gibi etkenler, bireylerin kaygısını azaltmıştır. Akademik başarısızlıklarla mutsuz olan ve kendine güvenini kaybeden bireyler, müzikle yine kendilerini bulmuşlardır. Takdir gördükçe yeteneklerini farketmişlerdir. Kendini fark eden ve başarı duygusunun tadan çocuk etrafındaki diğer insanlar tarafından da fark edilecektir. (Bolu,2010). Bütün bunlar bir amaca yönelik gayret etmesi için, öğrencileri isteklendirmiştir. Başarılı olmak ödül alkışlarını almak ya da eğitimde bitirme sertifikasını almak gibi nedenlerle birey düzenli çalışmaya, tekrar yapmaya özen göstermiştir.

Normal şartlarda istemediği hiçbirşeye zorlanamayan birey, bu çalışmalara çok istekli katılım göstermiş, eğitim süreci kendisini sıkmamıştır. Aksine sorulan soruları yanıtlamadığı zaman araştırmış, verilen ödevleri bulabilmek için çaba göstermiştir. Eğitimin bir ders programı dahilinde olması süreç bilincinin de pekişmesine zaman olgusunu daha iyi kavramasına imkan sağlamıştır.

4.4 ÜÇÜNCÜ DURUMA YÖNELİK BULGULAR

Özel gereksinimli öğrenenler için, dijital mesleki eğitim ortamı tasarımının meslek ediniminde psiko - sosyal katkısı nedir?

Dikkatini toplayamayacağı için kaygılı olan birey sevdiği işi yaparken dikkatini toplamış ve özgüveni gelmiştir. Birden çok duyu organına hitap eden ve daha önce deneyimlemediği bu çalışmlar kendisini mutlu etmiş endişeden uzaklaştırmış ve en önemlisi de odak süresini artırmıştır.

Toplum tarafından çoğu kez görmezden gelinen öğrenme güçlüğü olan bireyler, yeni şeyler üretmenin mutluluğunu yaşamıştır. Üretimlerini çevreleriyle paylaşarak sosyalleşmişler, bu da kendilerine ve çevrelerine verdikleri değeri artırmıştır.

Sürekli yaptıkları topluma uymayan davranışlar nedeniyle uyarı alan ve toplumun kendilerinden uzaklaşmasına neden olan bireyler, tekrar toplumla biraraya gelecek bir köprü kurmuşlardır. Topluma uyumlu olma, izin alma, ortak hareket etme gibi yetileri gelişmiştir. Ailelerin gençlerin kendi eşyalarını taşımalarını teşvik ettiği, yardım almadan taşıyabildikleri ve hatta birbirlerine kılıflara geçirirken yardımcı oldukları görülmüştür.

Haftalarca süren çalışmalarını sergilenme sürecinde, bu eserleri oluşturan bireyin, toplumsal iletişim becerilerinin gelişmesine katkı sağlamıştır. Sanata duyarlı olan toplumun sanat yapan engelli bireye karşı bakışı gelişmiş, ön yargılı ortadan kalkmış ve toleransı artmıştır. Aileleri bu yeniden oluşan toplumla entegrasyon sayesinde karamsarlıklarından kurtulmuş ve yeniden bir ümit ışıklarıyla dolmuştur. Ümidi bitmeyen ve canlanan aileler bu enerjilerini yine engelli bireylere pozitif yönde aktarmıştır.

Down sendromlu bir öğrenciye gölge öğretmenlik yapan uzmanımız “Şarkı söylemeyi çok seven bir çocuğu konuşturmak mümkün olabilir. Bu çocuklar müzikle duygusal bir bağ oluşturmuş ve bu bağ ile hayatlarına devam etmektedir. Edineceği meslek de sanatla ilgili bir meslek olması onları işlerine daha bağlı yapacaktır. Herkesin olduğu gibi özel çocuklarımızın da sevdiği mesleği yapmaları gerekmektedir.” Diye belirtmiştir.

Bu açıklamalardan anlaşılacağı üzere önemli olan engelli birey ile mesleği arasında bir bağ kurabilmektir. Müzik zaten engelli birey için hazır bir bağdır. Tüm performans videoları izlendiğinde bu bağın fazlasıyla kurulduğu görülmüştür. Konuşmayan bir çocuğu şarkı söylemek konuşturabiliyorsa bu bağın ne kadar güçlü olduğu aşıkardır. Dünyadaki örnek engelli *DJ*lerin videolarında farkedildiği gibi *DJ*lik mesleğinin en önemli özelliği dinleyici kitlesiyle kurduğu bağdır. Bu bağ *DJ*'i diğerlerinden farklılaştırır. Belki aynı şarkıları mikselese, çalsa bile kendi enerjisini öyle bir verir ki onu dinleyen kitle aslında bildiği şarkıyı değil *DJ*'in verdiği enerjiyle harmanlanmış şarkıyı duyar. Yatağından club'e gitmeden performans yapan *DJ*'in dinleyici kitlesinin coşkusu her yönüyle görülmüştür.

Gelişen teknoloji ile bu üretim canlı olarak internet üzerinden yayınlanabildiği için engelli birey o anda ki atmosferi dünyanın en uzak köşelerindeki bireylerle paylaşabilmiştir. Uzman görüşmelerimizden edindiğimiz bilgileride ki gibi engelinin

görülmeyi bilmek *DJ*'i rahatlatmıştır. Heyecanlanmayacak ve hata korkusundan arınmak başarıya götürmüştür.

Bir ebeveynin görmek istediği yegane şey çocuğunun yüzündeki mutluluktur. Mutlu olan engelli, önce kendini, sonra ailesini ve sonra ülkesini ileriye taşıyacaktır.

Tüm gözlemlerimizde mutlu olan, gülen, danseden, sarılan, çevreyle iletişim kuran engelliler görülmüştür.

4.5 DÖRDÜNCÜ DURUMA YÖNELİK BULGULAR

Özel gereksinimli öğrenenler için, dijital mesleki eğitim ortamı tasarımının *DJ* 'lik meslek ediniminde kişisel tatmin anlamında katkısı nedir?

Bireyin özgürce hareket etmesi, yeni bir anlamda bağımsızca hareketlerini sağlamıştır. Bu bağımsız hareket yetisini ne kadar artırabilirsek engelli bireyin kendine güveni o kadar artacaktır.

Seyredilen videolarda öğrenen orkestra şefi eşliğinde baştan sona hatasız çalabilmektedir. Grup canlı performanslarında özel gereksinimli öğrenen Orkestra şefi yönetiminde koroda istenen enstrümanda başarı ile performans sergilemiştir. Tüm bu başarılı performanslarda etraftaki ilgiden çok memnun oldukları gözlemlenmiştir.

Bireysel canlı *DJ* performansında ise özel öğrenme güçlüğü olan öğrenci yaşatlarını geride bırakacak şekilde kendine güvenle, motivasyonu yüksek bir şekilde, sesi kısıp açarak, ritmi hızlandırıp yavaşlatarak, hatta dans figüleriyle sahneyi doldurarak profesyonel bir *DJ* görüntüsü vermiştir.

Görüşme formlarında uzmanlar ve velilerin ortak görüşleri engelli bireyin tatmini tam olacaktır. Hatta ailesinin bile gurur duymasını ve onurlanmasını sağlayacağı için ev içinde hem huzur hem de inanç artacaktır şeklinde ebelirtmişlerdir.

Uzman *DJ* görüşmesi esnasında, otistik çocuklar tarafında gözlemi çok şaşırtıcıdır. “Bu çocukların duyguları çok yoğundur ve *DJ* olmak için en önemli ihtiyaç zaten duygudur. Çocukların engeli duygularını açığa çıkartmasına engel değildir” ifadesini kullanmıştır. Gerçekten de *DJ* lik duyguları kullanmaya ve müzik üretiminde farklı üretimler yapmaya çok uygun bir meslektir. Onların algıladığı sesler ve notalar dünyasında belki hiç

beklemediğimiz başarılar ortaya çıkacaktır şeklinde belirtmiştir. Bir başka görüş aynı resimlerinde kendilerini ifade edebildikleri gibi bu uygulama sayesinde müziklerinde de ifade edebilecekleri yönünde olmuştur.

Bilgi teknolojilerinin sağladığı kolaylıklar DJ performansı sergileyen öğrencinin önündeki dikkat eksikliği engelini performansı boyunca yok etmiştir.

Müzik eğitimi materyalleri bireyin özel durumuna yönelik hazırlanınca kendisinin yaratıcılığını bulmasına, ortaya çıkarmasına ve kitlelere sunmasına imkan vermiştir. Yaratıcılık uygun ortam sağlandığında engelleri geride bırakarak ortaya çıkmaktadır.

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

5.1 TARTIŞMA

Normal insanlar hayatlarını kolayca sürdürürken, engelli bireyler aynı yaşam koşulları içinde zorluklar ve problemler yaşamaktadırlar. Uzaktan eğitim zorlukları azaltmakta büyük önem arz etmektedir. Ancak teknolojiye ki faydaların bilinmesine rağmen engellilere sunulan eğitim imkanlarında artış görülmemektedir.

Dünyada ve Türkiye’de yapılan çalışmalarda uzaktan eğitimin engelliler için meslek edinimine yönelik oldukça verimli kullanılmaya başlandığı görülmüştür. Verilen eğitimlerin çeşitliliğine bakıldığında klasik mesleklere yönelik olduğu görülmüştür, sanatsal anlamda verilen uzaktan eğitim ise çok kısıtlıdır. Oysa ki sanatın da uzaktan eğitim ile verilebilmesi meslek çeşitliliği adına çok önemlidir.

Teknolojinin gelişimiyle nasıl yeni meslekler oluşmaya başladıysa, engelli bireyler için de aynı çeşitlilik sunulmalıdır. *DJ*’lik günümüzde en popüler meslek olarak göze çarparken engelli bireyler için uzaktan eğitim ile uygulanan bir modele rastlanmamıştır. Yüsem ve Taksim Sanat örnekleri hep müzisyenliğe yönelik eğitimler olmuştur. Elektronik müzik ile ilgili bir çalışma sınıfı açılmamıştır.

Virtual DJ, Moodle gibi ortamlar ücretsiz olarak sunulduğu müddetçe bu alanda eğitim programlarına ve materyallerine yer vermek özellikle yeni nesil engelli bireylere yepyeni bir heyecan sağlayacaktır. Çünkü *DJ*’lik hem enerjik, hem eğlenceli hem de sosyal bir meslek olmanın yanında bir de terapi niteliğindedir.

5.2 SONUÇ

Engelli bireyler için özel olarak hazırlanan *DJ*’lik mesleği edinimine yönelik ızaktan eğitim uygulaması sayesinde birçok engelli birey için yeni bir iş imkanı oluşmuştur. Engelli bireyler en güvenli ve konforlu yaşam alanlarında, ailelerinin yardımıyla bu eğitimi istedikleri zaman, istedikleri kadar tekrar ile alabildikleri için yeni nesil bilgi teknolojilerinin eğitime olan katkısını çok net olarak görmüşlerdir.

Eğitim tasarımının içinde yer alan forum, sohbet odaları, haber panosu, fan sayfası gibi sosyalleşme alanları sayesinde birbirleriyle ve ulaşmak istedikleri kişiler ile iletişim

ortamı kurmaları sağlanmıştır. Bir veritabanı desteğiyle öğrenci tam bir takip altına alınmış, hangi sitede neler yaptığı ve kişisel bilgileri güvenli bir şekilde görüntülenebilme imkanı sağlanmıştır.

Derslerin sonunda uygulama yapabilecekleri ortam bağlantıları ile,sınavlarda ki başarı teşvik puanları ve isme yazılı bitirme sertifikası ile eğitim daha da zevkli hale gelmiştir. Aile her aşamada engelli bireyin yanında gelişimini izleyebilmiş ve kendisine destek olabilmıştır. Katıldığı çalışmalarda öğrendiği bilgileri kullanabildiğini gözlemlemiş ve mutlu olmuştur.

Projenin sonucunda ulaşılan nokta ise teknolojinin gelişimine paralel engellilerin eğitiminde de geride kalmadan fırsatları yaratmak ve internet teknolojisini kullanmaya alıştırmaktır.

Tasarımda bulgulara dayalı olarak teknolojinin özel gereksinimli öğrenenler üzerindeki erişim ve kullanımının öğrenme davranışı üzerindeki etkin sonuçları ele alınmıştır.

Müzik eğitiminin özel gereksinimli öğrenenler bilişsel yapı üzerinde koordinasyonda etki ederek bir işi tamamlamada etkili olduğu ve tetikleyici olduğu ortaya koyulmuştur.

Teknolojinin kullanımında çocukların başarısıve teknolojinin müzik eğitiminde kullanımı çocuğun doğasında önemli etkiler yaratmıştır..

Aynı zamanda toplu müzik eğitiminin bu grup öğrenenlerde sosyal uyum davranışını pekiştirmektedir. Tatmin olan özel gereksinimli öğrenenler öğrenme sürecine daha fazla katılım isteği öğrenmiştir.

Bu geçiş öğrenenlerde sosyal iletişimi de artırmaktadır. Toplu halde müzik eğitimi müzik etkileşimini ve iletişiminin adeta doğal bir yasası niteliğindedir.

Tek başına öğrenen bireylerde de velilerin eşlik etmesini sosyal uyumda ve iletişimdeki bütünleyiciliği ortaya çıkmıştır.

DJ'lik mesleğinin ediniminde teknolojik bağlam sosyal duygusal ve iletişimsel boyutun aktif edilmesiyle daha etkin bir seviyeye gelecektir.

Literatürde özel gereksinimli öğrenenler yönelik bir ilktir. Bu bağlamda tekli durum çalışmasındaki bulgular öğrenenin tek başına ya da bir ebezeyn desteği ile DJ lik mesleğini performans olarak sergileyebileceğini göstermektedir. Gelecekteki bu tür eğitim ortamlarının tasarımı için bir örnek teşkil edecektir.

5.3 ÖNERİLER

Teknolojik gelişmeler ve bilginin hızlı bir şekilde kullanılması eğitim sisteminin geleneksel yöntemlerle ilerleyemeyeceğini göstermiştir. Eğitimin her kademesinde bilgisayar kullanımı kaçınılmaz olmuştur.

Araştırmanın ortaya koyduğu sonuçlar ışığında uzaktan eğitim sistemi kullanılarak verilecek *DJ* lik eğitiminin geleneksel öğretim yöntem ve teknikleriyle yapılan uygulamaya göre daha başarılı ve hazırlanan eğitim materyalinin öğrenilebilirlik ve kullanılabilirlik kriterlerinde etkili olduğu görülmüştür. Bu bilgiler ışığında şu öneriler yapılmıştır.

- i. Teknolojide yaşanan gelişmeler geleneksel öğretim yöntemlerinin yerini almaktadır. Öğretmenler yeni sisteme uyumlu olan bilgisayar destekli öğretim metodunu özel öğrenme güçlüğü olan bireylerin meslek edinimine yönelik derslerinde mutlaka kullanmalıdır.
- ii. Engeli bireyin engeline göre eğitim materyalleri oluşturulması teknolojinin ilerlemesi çizgisinde ilerlemeli, yeniliklere açık, içeriği devamlı güncellenen, memnuniyet verici şekilde geliştirilmelidir.
- iii. Engelli bireylere yönelik uzaktan eğitim sistemlerinde mobilitayı daha öne çıkartan uygulamalar geliştirilmeli, daha fazla engel grupları da modüler olarak eğitim sistemlerine dahil edilmelidir.
- iv. Bu materyalleri kullanabilen öğretmenler ve yardımcı personeller yetiştirilmelidir.
- v. Bilgisayar destekli öğretiminle öğrenciye yeni kazanımlar verilirken onların sosyal ve kültürel gelişimleri içinde ayrı programlar hazırlanmalıdır.

- vi. Öğrencilerinde bu materyalleri kullanmasına özen gösterilmeli ve onların da üretkenlikleri artırılmalı bu çalışmalar içerisinde aktif rol verilmelidir. Müfredatta öğrenci merkezli yaklaşımlar benimsenerek eğitim sistemleri benimsenmelidir.
- vii. Araştırma bulgularının genellenebilirliğini artırmak için başka ortamlarda yapılacak çalışmalara önem verilmeli, araştırmalar desteklenmeli, bu araştırmalardan ortaya çıkan sonuç ve öneriler dikkate alınmalıdır.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- DIE. (2002). *Engellilerin eğitim durumunun genel nüfusun eğitim durumuyla karşılaştırılması*. Devlet İstatistik Enstitüsü. Ankara: D E Yayınları.
- Diken-Cavkaytar. (2005). *Özel eğitime giriş. (Introduction to special education)*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Eripek, S. (2005). *Zeka Geriliği. Kök Yayıncılık*. Ankara.
- Güyer T., Ü. M. (2008). *Öğrenme Yönetim Sistemleri ve Örnek Uygulama*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kuş, E. (2003). *Nitel- nitel araştırma teknikleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- MEB. (2006). *Özel Eğitim Hizmetleri Tanıtım El Kitabı*. MEB. Ankara
- Ozal, K. (2007). *Suzuki Metodu*. OMU Sosyal Bilimler Enstitüsü. Samsun: Müzik eğitimi yayınları.
- Özsoy, Y. O. (1988). *Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar*. Ankara: Karatepe Yayınları.
- Şurası, I. Ö. (1999). *Çağdaş Toplum Yaşam ve Özürlüler Komisyon Raporları, Genel Kurul Görüşmeleri*. Ankara: TAKAV Matbaacılık ve Yayıncılık A. Ş.
- Uçan, A. (1996). *İnsan ve Müzik, İnsan ve Sanat Eğitimi*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları ALF Matbaası.
- Yin, R. (2009). *Case Study Research Design and Methods*. SAGE Publications.

Süreğen Yayınlar

- Akkuş, D. (1998). *Müzik eğitiminde Dalcroze yöntemi, Yüksek Lisans Tezi.*, İzmir: İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi. .
- Artan, İ. (2001). Engelli Çocukların Eğitiminde Etkili Bir Teknik: Müzik. *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 43-55.
- Aruk, İ. (2008). *Bilişim Teknolojilerinin Zihinsel engellilerin E-Eğitiminde Kullanılması ve Örnek Bir Uygulama Geliştirilmesi*. Fen Bilimleri Enstitüsü. Edirne: Trakya Üniversitesi.
- Baggett, P. v. (1983). Encoding and retaining information in the visuals and verbals of an educational movie. *Educational Communication and Technology Journal*, 31, 23-32.
- Balaban, P. M. (2012). *Dünyada ve Türkiye'de Uzaktan Eğitim ve Bir proje Önerisi*. İstanbul: Işık Üniversitesi.
- Bayram, P. D. (1999). *BİLGİSAYAR DESTEKLİ ÖZEL EGİTİM*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Teknik Eğitim Bilimleri Fakültesi.
- Belir, D. D. (2006, Kış). *MÜZED*, 15, 8-9.
- Culatta-Tompkins, J. R. (1999). *Fundamentals of Special Education*. Merrill of Prentice Hall. New Jersey: Upper Saddle River.
- ÇEKER, D. D. (2007). *Türkiye'de Engelliler ve Engelli Hakları*. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi. Adana: Çukurova Üniversitesi.
- Çilenti, K. (1986). *Eğitim Teknolojisi ve Öğretim*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Düger, P. D. (2014). İstanbul Reyyan Engelliler ve Yoksunlara Ulaşım ve Dayanışma Derneği,konferansı. *AKM*. İstanbul: Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü.

- Erginer, F. (2006). *Durum Çalışması*. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Goldman, J. (1992). *Healing Sound: The Power of Harmonics*. Element: Rockport MA.
- Karakaya, H. (2014). *Öğrenme Güçlüğü*. Ankara: Altındağ Kutalmisbey Ortaokulu Rehberlik Araştırma Merkezi.
- Karataş, S. (2005). *Deneyim eşitliğine dayalı internet temelli ve yüz yüze öğrenme sistemlerinin öğrenci başarısı ve doyumunu açısından karşılaştırılması*. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kıvrak, Y. N. (2003). *Özel Eğitimde Müzik Öğretmeni Sorunu*. Gazi Eğitim Fakültesi. Malatya: İnönü Üniversitesi.
- Klein, B. S. (1997). Mediated Learnig and Its Application to the Enhancement of Mathematical Abilities in Children with Down Syndrome. *Journal of Developmental and Learning Disorders.*, 299-319.
- Ostrander, S. S. (1994). *Super Learning 2000*. New York: Dell.
- Önal, A. K. (2012). Açık Kaynak Kodlu Çevrimiçi Eğitim Yazılımları. Denizli: Akademik Bilişim Konferansı.
- Özdemir, S. (2008). *Türkiye’de Hafif Düzeyde Zihinsel Engelli Bireylere Meslek Edidirme ve İstihdamlarına İlişkin Politikaların Değerlendirilmesine Yönelik Yönetici, İşveren ve Veli Görüşleri* . Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara: Ankara Üniversitesi .
- Paivio, A. (1971). *Mental imagery in associative learning and memory*. Newyork: Holt, Rinehart, and Winston. Psychological Review.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative Research and Evaluation Methods*. . SAGE Publications.
- S. G Blythe. (1998). *Music Matters* (Cilt 77). Music Teacher.

- Salderay, B. (2008). *Türkiye'deki Zihin Engelliler İş Okullarında Görsel Sanatlar Dersinin Öğrencilerin Beceri, Davranış Ve Meslek Edinimindeki Katkısına Yönelik Öğretmen Görüşleri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Ankara: Gazi Üniversitesi. .
- Saracoglu, H. (2012). *Engelli Çocuklarda Müzik eğitimi*. Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü. Bursa: Uludağ Üniversitesi.
- Saraçoğlu, H. (2012). *Engelli Çocuklarda Müzik Eğitimi* . Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Shamrock, M. (1997). Orff – Schulwerk an integrated foundation. *Music Educators Journal*, 41-44.
- Şimşek, A. (1998). Eğitsel iletişimde çok ortamlı teknolojik gelişmeler. *Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1, 15, 311-326.
- Subaşıoğlu, F. (2000). Engellilerin İnternet'e Erişimi Üzerine. *Ankara Üniversitesi Dil ve Traih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 203-216.
- Tepav. (2011). *İşgücü Piyasasının Özürlüler Açısından Analizi Raporu*. Ankara: T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Özürlü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü .
- Topaloğlu, M. (2008). *Zihinsel Engelli Çocukların Uzaktan Eğitimi ve Web Taanlı Bir Yazılım Sisteminin Geliştirilmesi*. Trakya Üniversitesi. Edirne: Yüksek Lisans Tezi.
- TUIK. (2010). *Özürlülerin Sorun ve Beklentileri Araştırması*.
- Tülin Malkoç, F. C. (2013, Şubat). Okul Engellilrtfr Müzik Eğitimi ile Çocukların Gelişim Özellikleri Üzerine Terapötik Bir Çalışma. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi Journal of Research in Education and Teaching*, 1, 2145-9199.
- WHO. (2011). *Dünya Engellilik Raporu*. Cenevre: Dünya Sağlık Örgütü.
- Yıldırım, A. (2003). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.

- Yıldız, S. (2010). Bilgi ve İletişim Teknolojileri Yoluyla Özürlüler İçin Geleceğe Bir Kapı Açmak. *The Journal of International Social Research*, 3/11.
- Yıldız, S. (2010). Bilgi ve İletişim Teknolojileri Yoluyla Özürlüler İçin Geleceğe Bir Kapı Açmak. *The Journal of International Social Research*, 612-620.
- Yılmaz, Z. (2001). *Avrupa Birliğinde ve Türkiye'de Özürlülerin Mesleki Rehabilitasyon Uygulamaları. Yayımlanmamış Özürlüler Uzmanlığı Tezi*. EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ, Özürlüler İdaresi Başkanlığı,. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Yin, R. K. (2009). *Case Study Research: Design and Methods*. SAGE Publications.
- Zimmerman, M. (1984). The Young Child and Music. *Proceedings of the Music in Early Childhood Conference*. Utah.
- Zimmerman, M. (1993). Music. *Bulletin of The Council for Research . Music Education*.

Diğer Yayınlar

Астахов, О. (2013, 3 10). *Blind Dj - "Ukraine's Got Talent 5" + SUBTITLES*. 3 20, 2016 tarihinde Youtube Video: https://www.youtube.com/watch?v=Wn_FvSkxsHY&spfreload=10 adresinden alındı

Argus, C. (2015, 6 25). *DJ Far Eye - Cape Town's blind club DJ*. 3 20, 2016 tarihinde Youtube Video: <https://www.youtube.com/watch?v=HRH7C9XWC1A> adresinden alındı

Association, A. M. (tarih yok). *Music therapy for children with disabilities and special needs*. Family Friendly Fun: <http://www.family-friendly-fun.com/family-health/therapy/music.htm> adresinden alınmıştır

Вершок, И. (2015, 11 5). *Believe in your dreams: the story of disabled DJ Vershok*. 3 20, 2016 tarihinde <https://www.youtube.com/watch?v=EjHE3NtOfgc> adresinden alındı

Calvi, N. (2005, 2 13). *BBC*. 3 20, 2016 tarihinde Talk Show Ouch! Twitter Ouch! Facebook Editor's Picks Contact Us Home > Features > Disabled DJs on the decks Disabled DJs on the decks: http://www.bbc.co.uk/ouch/features/disabled_djs_on_the_decks.shtml?postid=77834463 adresinden alındı

Can, İ. (2015, 12 9). *Yeni Jenerasyonun Popüler Mesleği DJ'lik*. 4 27, 2016 tarihinde Medium: <https://medium.com/@ican/yeni-jenerasyonun-populer-meslegi-dj-lik-e5e7d972ed2#.8e93dibpn> adresinden alındı

Culatta, T. (2014, 5). *İşitme engelli Çocukların Özellikleri*. 4 24, 2016 tarihinde Iremakdag: www.iremakdagwordpress.com adresinden alındı

Emre, Y. (2001, Mayıs 23-25). *Anadolu Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Sempozyumu*. <http://aof20.anadolu.edu.tr> adresinden alınmıştır

- Fresh, D. (2013, 5 29). *DJ Fresh & Mindtunes: A track created only by the mind (Documentary)*. 3 20, 2016 tarihinde Youtube Video: <https://www.youtube.com/watch?v=PgfxKZiSCDQ> adresinden alındı
- Fresh, D. (2013, 5 30). *Mindtunes (feat. DJ Fresh) - Single*. 3 20, 2016 tarihinde Aple I tunes: <https://itunes.apple.com/us/album/mindtunes-feat.-dj-fresh-single/id655032112> adresinden alındı
- HearitFirst8. (2013, 1 2). *Disabled man DJ's New Year's party using eye movement*. 3 20, 2016 tarihinde Youtube video: https://www.youtube.com/watch?v=OuN_sCgM_tU adresinden alındı
- Karayer, D. (2015, 04 25). *Ev Hanımı da DJ Olmak İstiyor, CEO da*. 04 27, 2016 tarihinde Sabah Gazetesi: <http://www.sabah.com.tr/cumartesi/2015/04/25/ev-hanimi-da-dj-olmak-istiyor-ceo-da> adresinden alındı
- Mütem. (2011). *MÜTEM (Müzik Terapi Uygulama ve Araştırma Merkezi) - Hakkında*. 04 27, 2016 tarihinde Uskudar Üniversitesi : <http://www.uskudar.edu.tr/tr/sayfa/55/muzik-terapi-uygulama-ve-arastirma-merkezi-mutem-hakkinda> adresinden alındı
- NCPDSA-TV. (2015, 7 7). *DJ Black Coffee at the Diversity Day Music Festival, Constitutional Hill, Johannesburg*. 3 20, 2016 tarihinde Youtube Video: <https://www.youtube.com/watch?v=qcD4d--PbTQ> adresinden alındı
- Nielsen, J. (1995, January 1). *10 Usability Heuristics for User Interface Design*. Nielsen Norman Group: <https://www.nngroup.com/articles/ten-usability-heuristics/> adresinden alınmıştır
- NTV. (2011, 1 8). *Bu Meslekler Çok Kazandırıyor*. 4 27, 2016 tarihinde NTV: <http://www.ntv.com.tr/yasam/bu-meslekler-cok-kazandiriyor,-bVCjFxCi0699EmwHN9ebQ> adresinden alındı
- Oyun, D. (2015, 10 1). *DJ Olma*. 4 27, 2016 tarihinde Dost Oyun: <http://www.dostoyun.com/dj-olma.html> adresinden alındı

- Öğrenci Olanakları. (2015). Anadolu Üniversitesi:
<http://abp.anadolu.edu.tr/tr/ogrenci/engelliOgrenciOlanaklari> adresinden alınmıştır
- Özel Eğitim ve Rehabilitasyon. (2002, 10-11 Eylül).
<http://ozelegitimverehabilitasyon.com/index.php/diger-haberler/423-bakanligimizin-ozurlu-bireylerin-egitimi-politikasi> adresinden alınmıştır
- Özgür, P. A. (2015). *Anadolu Üniversitesi*. Anadolu Üniversitesi Uzaktan Eğitim Sisteminde Engelli Öğrenciler:
<http://abp.anadolu.edu.tr/tr/ogrenci/engelliOgrenciOlanaklari> adresinden alınmıştır
- PalsyP. (2007, 7 26). *How to be a PC DJ*. 3 20, 2016 tarihinde Youtube Dj:
<https://www.youtube.com/watch?v=dqjBfHrTDRU> adresinden alındı
- PalsyP. (2010, 2 17). *Practising on the decks, UK Garage*. 3 20, 2016 tarihinde Youtube Video: <https://www.youtube.com/watch?v=t6yfzrCYmMs> adresinden alındı
- RAM, S. (2013, 11 03). *Sinop Rehberlik Araştırma Merkezi*. 04 05, 2016 tarihinde Sinop.meb.k12:
http://sinopram.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/57/01/197751/dosyalar/2013_03/11022439_ozel_ogrenme_guclugu_olan_bireyler.pdf adresinden alındı
- SBS2Australia. (2014, 3 10). *Hookie: Amputee DJ On Disability I The Feed*. 3 20, 2016 tarihinde Youtube Video: <https://www.youtube.com/watch?v=87vz3qyW0yM> adresinden alındı
- Sofu, G. (2014, 06 07). *Burclara Gore Makamlar*. 04 27, 2016 tarihinde Haberci:
<http://haberci.com.tr/Haberler/HaberiYazdir.aspx?HaberID=36107> adresinden alındı
- Staff, D. M. (2015). *DJ Mag CA*. 3 20, 2016 tarihinde Kyle Brochu aka Digital Shodow Music is a way ‘to communicate’ for Canadian DJ with autism:
<http://djmag.ca/blog/2015/05/13/music-to-communicate-canadian-dj-autism/> adresinden alındı

Suzuki, S. (2007). *How to Teach Suzuki Piano*. 4 20, 2007 tarihinde suzukiassociation:
<http://suzukiassociation.org/about/suzuki/aboutmethod/> adresinden alındı

TaksimSanat. (2014). *Engellilere on-line eğitim*. 4 30, 2016 tarihinde Taksim sanat:
<http://www.taksimsanat.com/engellilere-dersler.html> adresinden alındı

Uzaktan Eğitim Rehberi. (2014, 04 01). 04 27, 2016 tarihinde Uzaktan Eğitim Veren
üniversiteler: <http://www.uzaktanegitimrehberi.com/uzaktan-egitim-veren-universiteler/> adresinden alındı

EKLER

EK A.1: Görüşme Formu

Engelli Bireylere Meslek Edindirmede Bilgi Teknolojileri Temelli Bir Model Önerisine İlişkin Görüşme Formları

Sayın

Türkiye’de *Engelli Bireylere Meslek Edindirmede Bilgi Teknolojileri Temelli Bir Model Önerisi* konulu bir yüksek lisans tezi yürütmekteyim. Bu tez kapsamında özel öğrenme güçlüğü olan bireylerin eğitimi ve meslek edinimine yönelik uzman görüşmeleri yapmaktayım.

Görüşme yaklaşık 20 dakika sürecektir ve elde edilen bilgilerin gizliliği sağlanacaktır.

Araştırmaya destek verdiğiniz için çok teşekkür ederim.

Saygılarımla.

Yıldız Çokçoşkun
Yüksek Lisans Öğrencisi

Bahçeşehir Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Bilgi Teknolojileri Bölümü

I. BÖLÜM

Kişisel Bilgiler:

1. Cinsiyetiniz:
2. Yaşınız:
3. Engelli Bireyle Bağınız:
4. Eğitim Durumunuz:
5. Mesleğiniz:

II. BÖLÜM

Görüşme soruları:

Görüşme Tarihi ve Yeri:

Özel gereksinimli öğrenenler için, dijital mesleki eğitim ortamı tasarımının meslek edinimine yönelik etkisi ve katkısı açısından düşünerek aşağıdaki soruları yanıtalamanızı rica ederiz.

1. Özel gereksinimli öğrenenlerin mesleki eğitimlerine yönelik yaşadıkları sıkıntılar nelerdir?

.....
.....
.....

2. Özel gereksinimli öğrenenler için, dijital mesleki eğitim ortamı tasarımının meslek ediniminde erişim kolaylığı sağlamadaki etkisi nedir?

.....
.....
.....

3. Özel gereksinimli öğrenenler için, dijital mesleki eğitim ortamı tasarımının meslek ediniminde öğrenme sürecinde etkisi nedir?

.....
.....
.....

4. Özel gereksinimli öğrenenler için, dijital mesleki eğitim ortamı tasarımının meslek ediniminde psiko- sosyal katkısı nedir?

.....
.....
.....

5. Özel gereksinimli öğrenenler için, dijital mesleki eğitim ortamı tasarımının DJ 'lik meslek ediniminde kişisel tatmin anlamında katkısı nedir?

.....
.....
.....

6. Sizce özel gereksinimli öğrenenler için meslek edindirmeye yönelik başka ne gibi çalışmaların yapılması gerekmektedir?

.....
.....
.....

EK B.1: Sezgisel Değerlendirme Formu

Engelli Bireylere Meslek Edindirmedi Bilgi Teknolojileri Temelli Bir Model Önerisine İlişkin Kullanılabilirlik ve Erişilebilirlik Sezgiseli

Sayın

Türkiye’de *Engelli Bireylere Meslek Edindirmedi Bilgi Teknolojileri Temelli Bir Model Önerisi* konulu bir yüksek lisans tezi yürütmekteyim. Bu araştırma kapsamında özel öğrenme güçlüğü olan bireyler için tasarladığımız uzaktan DJ’lik eğitimi arayüzünün kullanılabilirlik ve erişilebilirlik değerlendirmesi için uzman görüşmeleri yapmaktayım.

Görüşmeler sonucunda elde edilen bilgiler, sadece bu araştırmada kullanılacaktır. Görüşmenin yaklaşık otuz dakika süreceği tahmin edilmektedir.

Bu araştırmaya katılmayı kabulettiğiniz için şimdiden teşekkür ederim.

Saygılarımla.

Yıldız Çokçoşkun
Yüksek Lisans Öğrencisi

Bahçeşehir Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Bilgi Teknolojileri Bölümü

I. BÖLÜM

Kişisel Bilgiler:

1. Cinsiyetiniz:

2. Yaşınız:

3. Engelli Bireyle Bağınız:

4. Eğitim Durumunuz:

5. Mesleğiniz:

II. BÖLÜM

Görüşme soruları:

Görüşme Tarihi ve Yeri:

1. Erişilebilirlik:

.....
.....
.....

2. Donanım ve Yazılım:

.....
.....
.....

3. Sistem ve Gerçek Dünyanın Uyumu:

.....
.....
.....

4. Kullanıcı Kontrol ve Özgürlüğü:

.....
.....
.....

5. Resim ve Çoklu Ortam Elemanları:

.....
.....
.....

6. Yardım ve Belgeleme :

.....
.....
.....

7. Yetenekler:

.....
.....
.....

8. Kullanıcı ile Zevkli ve Riayetli Bir İletişim:

.....
.....
.....

EK C.1: Hiyerarşik Görev Analizi - Öğrenci Rolü

1. Giriş Aşaması
 - 1.1. DJ'lik Eğitimine Giriş
 - 1.1.1. *Web* tarayıcı üzerinden eğitim sayfasını tıklayın.
 - 1.1.2. Kayıt Ol sayfasının açılması
 - 1.1.3. Kayıt olmak için bilgileri girin
 - 1.1.4. Kullanıcı sözleşmesini okuyun ve kabul edin
 - 1.1.5. Kaydı tamamlayın
 - 1.2. Uygulamanın açılışı
 - 1.2.1. *Web* tarayıcı üzerinden uygulamayı açın
 - 1.2.2. E-posta adresi ve şifrenizi girin
 - 1.2.3. Giriş Yap
2. Eğitimin Fonksiyonları
 - 2.1. Derslerim
 - 2.1.1. Hocaların Listesi
 - 2.1.2. Hocayı seçin
 - 2.1.3. Hocanın profili
 - 2.1.4. Ders Programı
 - 2.1.5. 1. Dersi seçin
 - 2.1.6. 1. Ders notlarını okuyun
 - 2.1.7. 1. Ders videolarını izleyin
 - 2.1.8. 1. Dersin bağlantılarına tıklayın

- 2.1.9. 1. Dersin sınavını tıklayın
- 2.1.10. Sınav soruları
- 2.1.11. 1. Sorunun yanıtını girin
- 2.1.12. 2. Sorunun yanıtını girin
- 2.1.13. 1. Dersin Ödevini kabul edin
- 2.1.14. 1. Ödevi sisteme yükleyin
- 2.1.15. 2. 2. Dersi seçin
- 2.1.16. 2. Ders notlarını okuyun
- 2.1.17. 2. Ders videolarını izleyin
- 2.1.18. 2. Dersin bağlantılarına tıklayın
- 2.1.19. 2. Dersin sınavını tıklayın
- 2.1.20. Sınav soruları
- 2.1.21. 1. Sorunun yanıtını girin
- 2.1.22. 2. Sorunun yanıtını girin
- 2.1.23. 2. Dersin Ödevini kabul edin
- 2.1.24. 2. Ödevi sisteme yükleyin
- 2.1.25. 3. Dersi seçin
- 2.1.26. 3. Ders notlarını okuyun
- 2.1.27. 3. Ders videolarını izleyin
- 2.1.28. 3. Dersin bağlantılarına tıklayın
- 2.1.29. 3. Dersin sınavını tıklayın
- 2.1.30. Sınav soruları

- 2.1.31. 1. Sorunun yanıtını girin
- 2.1.32. 2. Sorunun yanıtını girin
- 2.1.33. 3. Dersin Ödevini kabul edin
- 2.1.34. 3. Ödevi sisteme yükleyin
- 2.1.35. 4. Dersi seçin
- 2.1.36. 4. Ders notlarını okuyun
- 2.1.37. 4. Ders videolarını izleyin
- 2.1.38. 4. Dersin bağlantılarına tıklayın
- 2.1.39. 4. Dersin sınavını tıklayın
- 2.1.40. Sınav soruları
- 2.1.41. 1. Sorunun yanıtını girin
- 2.1.42. 2. Sorunun yanıtını girin
- 2.1.43. Bitirme Projesini kabul edin
- 2.1.44. Bitirme Projesini sisteme yükleyin
- 2.1.45. Puanı hesaplatın
- 2.2. Sohbet Odası
 - 2.2.1. Sohbet Odasını seçin
 - 2.2.2. Mesajınızı yazın
- 2.3. Forum
 - 2.3.1. Forumu seçin
 - 2.3.2. Yeni konu açın
 - 2.3.3. Mesajınızı yazın

2.4. Blog

2.4.1. Blogu seçin

2.4.2. Yeni bir blog yazın

2.4.3. Varolan bloga yorum yazın

2.5. Anket

2.5.1. Anketi seçin

2.5.2. Soruları yanıtlayın

2.6. Bağlantılı Linkler

2.6.1. Linkleri tıklayın

2.7. Profilim

2.7.1. Görünüm

2.7.1.1. Profilini görüntüle

2.7.1.2. Profilini düzenle

2.7.1.3. Sayfa ayarlarını gör

2.7.1.4. Sayfanın ayarlarını düzenle

2.7.1.5. Profilini sil

2.7.2. Mesajlarım

2.7.2.1. Gelen mesajları alın

2.7.2.2. Mesaj yollayın

2.7.3. Yardım

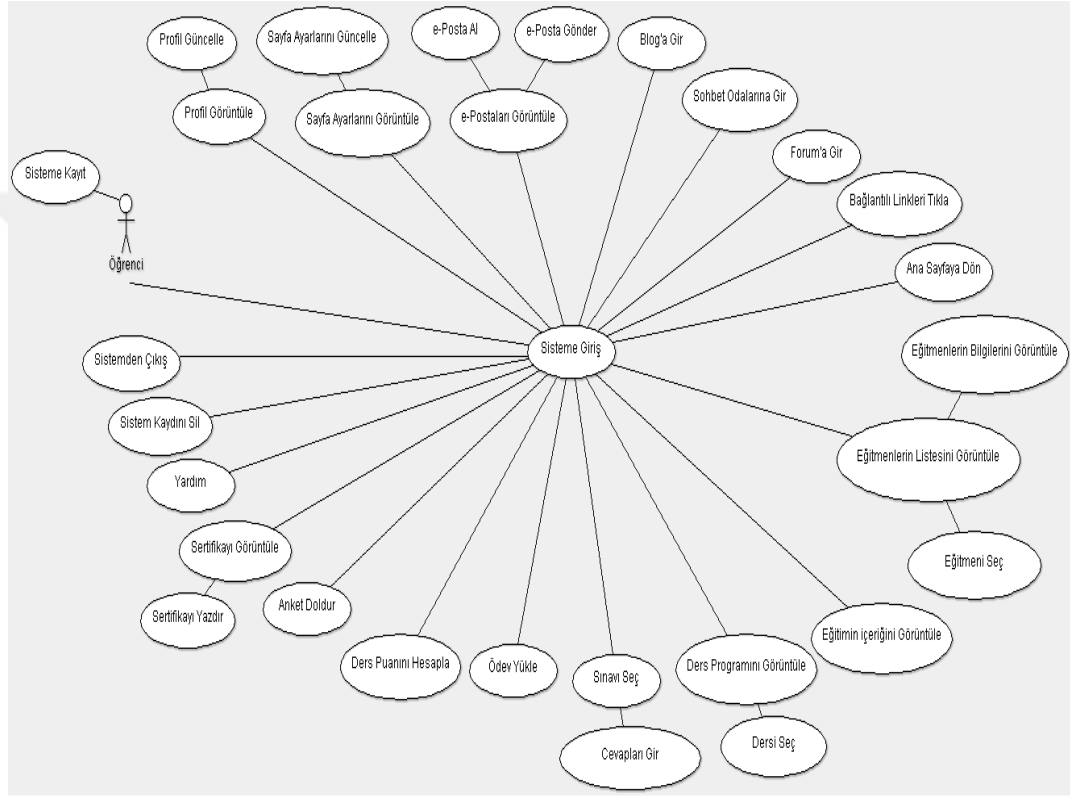
2.7.3.1. Sık Sorulan Sorular ve Yanıtları Okuyun

2.7.3.2. Site Kullanım Anlatımı Videosunu linkini tıklayın

3. Çıkış Aşaması

3.1.1. Çıkış yap.

EK C.2: Use Case Diyagram - Öğrenci

EK C.3: Use Case Glossaru - Öğrenci

Sisteme Kayıt : Kullanıcı sisteme kayıt olur.

Sisteme Giriş : Kullanıcı sisteme giriş yapar.

Sistem Kaydını Sil : Kullanıcı Sistemden kaydını siler.

e-Posta Görüntüle : Mail'leri görebilir.

e-Posta Al : Mail Alabilir.

e-Posta Göder : Mail Gönderebilir.

Profili Görüntüle : Profilini görüntüleyebilir.

Profili Güncelle : Profilini değiştirip güncelleyebilir.

Sayfa Ayarlarını Gör : Sayfa ayarlarını görüntüleyebilir.

Sayfa Ayarlarını Güncelle : Sayfa ayarlarını değiştirip güncelleyebilir.

Foruma Gir : İlgili foruma girebilir.

Blog'a Gir : İlgili Blog'a girebilir.

Sohbet Odalarına Gir : İlgili sohbet odalarına girebilir ve burada siteye üye olan diğer öğrenciler ve öğretmenler ile sohbet edebilir.

Bağlantılı Linkleri Tıkla : Bağlantılı Linkleri tıklayabilir ve ilgili sayfalar içinde gezebilir.

Ana Sayfaya Dön : Ana sayfada eğitim hakkındaki bilgileri, eğitimin faydaları ve eğitimin amacı, site haritası gibi bilgileri görebilir.

Eğitimin İçeriğini Görüntüle : Eğitimin içeriğini görebilir.

Eğitmenlerin Listesini Görüntüle : Eğitimi verecek hocaların listesini görebilir.

Eğitmenlerin Bilgilerini Görüntüle : Eğitimi verecek hocaların profilini görebilir.

Eğitmeni Seç : Ders alacağı hocayı seçebilir.

Ders Programını Görüntüle : Ders programını görebilir.

Dersi Seç : Ders seçimi yapabilir. Öğrenci ders seçimini sırası ile yapmak zorundadır. Aldığı dersleri tekrar alabilir ya da aldığı dersi tamamlamış ise bir sonraki dersi seçebilir.

Sınav Seç : Sınav seçimi yapabilir.

Cevapları Gir : Sınav yanıtlarını sisteme girebilir.

Ödev Yükle : Sisteme ödevini yükleyebilir.

Ders Puanını Hesapla : Ders puanını hesaplayabilir.

Anket Doldur : Eğitim ile ilgili düşüncelerini anket doldurarak paylaşabilir.

Sertifikayı Görüntüle : Öğrenci eğitimini bitirdiğinde sertifikasını görüntüleyebilir.

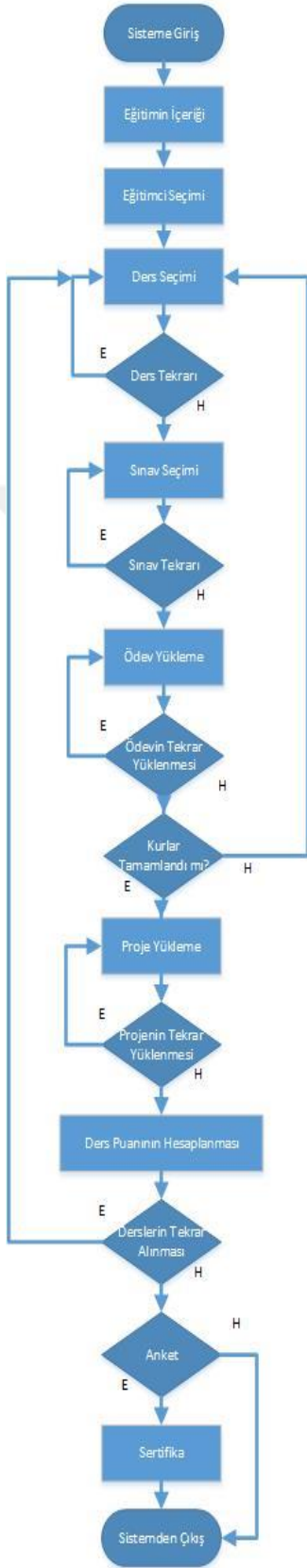
Sertifikayı Yazdır : Öğrenci sertifikasının çıktısını alabilir.

Yardım : Öğrenci sistem içerisinde yardıma ihtiyaç duyduğu her an ‘Yardım’ a tıklayarak yardım alabilir.

Sistemden Çıkış : Öğrenci sistemden çıkış yapabilir.

EK C.4: Akış Diyagramı

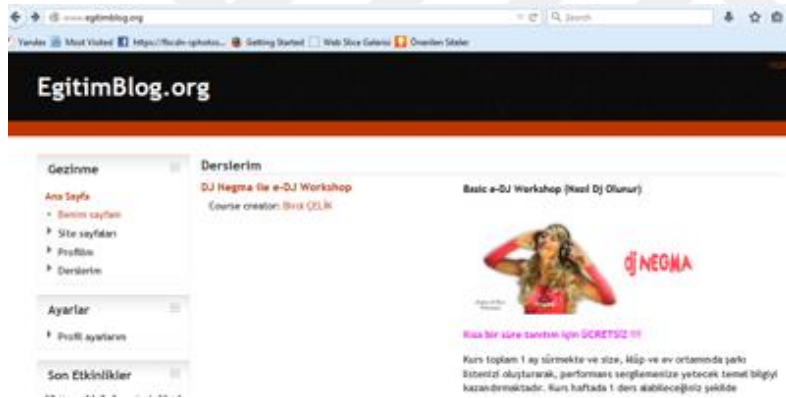

EK C.5: Uygulama Arayüzleri

Kullanıcı Girişi ve Anasayfa

İlgisini çekebildiğimiz ziyaretçiler tarafından Anasayfa tanıtımından “Derse Kaydol” butonu seçildiğinde kullanıcıları karşılayacak yeni bir arayüz tasarlanmıştır. Kullanıcıların derse mail adresi ve şifre ile kayıtları alınır, Yönetim ile iletişime geçebilmek için iletişim formu kullanılır, Kayıt yaptıran kullanıcıya eposta ile aktivasyon isteği gider. Kullanıcı adı ve parolasını belirleyerek kendini aktive eder. Başarıyla aktive olan kullanıcıya ders programı eposta ile yollanır ve arayüz kullanıcıyı Moodle eğitim yönetim sistemine aktarır. Eğitim yönetim sisteminde, daha önceden hazırlanmış haftalık konular yer almaktadır. (Bkz.6: Ekran 1, Ekran 2, Ekran 3, Ekran 4, Ekran 5)

Ekran 1: Eğitim Tanıtım Sayfası

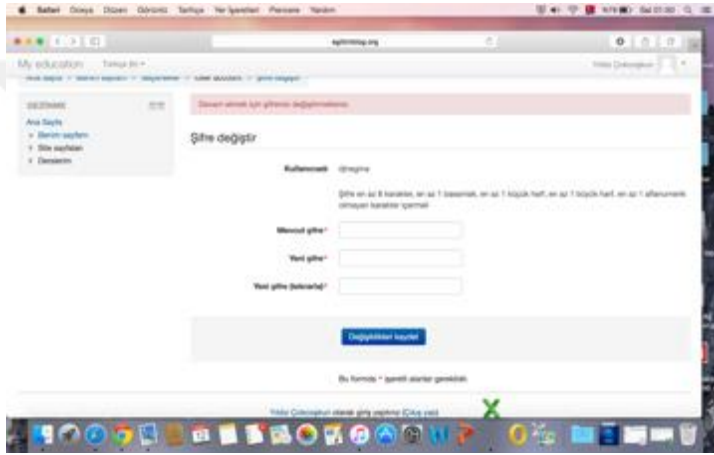
Ekran 2: Eğitim Detay Tanıtım Sayfası

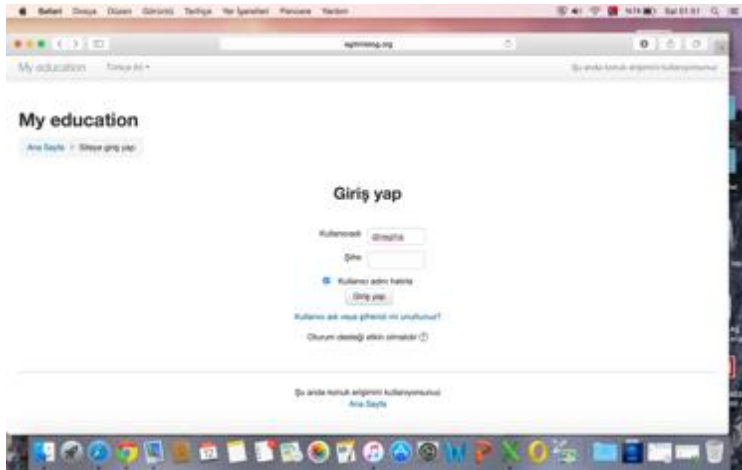
Ekran 3: Eğitmen DJ Tanıtım Sayfası

Ekran 4: Kullanıcı Kaydı Sayfası

Ekran 5: Kullanıcı Giriş Sayfası

Ders Planı ve İçerikleri

Temel DJ'lik eğitimi konulara bölünerek hazırlanmıştır ve 4 bölümü kapsamaktadır. Öğrenci her bölüm için 1 hafta boyunca istediği gün ve saat dersi sınırsız kere alabilir. Her bölüm ayrı bir *web* sayfası halindedir. Gerideki bölümlere geçiş mümkündür ancak ilerideki bölümlere ilgili haftanın sınav ve projesini tamamlamadan geçiş mümkün değildir. Her ders 1 saatlik eğitim materyali + 2 soruluk konuyu pekiştirme sınavını içerir. Sınav için sadece 1 hak verir. Son hafta sınav olmayacaktır. Öğrenciden sisteme yarım saatlik canlı-video set projesi yüklemesi beklenecektir. Bu süre de 4. bölümün tamamlanmasından itibaren 1 hafta ile sınırlandırılmıştır.

Haftalara göre bölümler aşağıdaki gibidir:

- Hafta 1. Elektronik Dans Müziği Türleri, Ekipman Bilgisi, Setup Kurulumu
- Hafta 2. Temel ritim bilgisi. *BPM* ve *CUE* Ayarlama, Pitch eşitleme
- Hafta 3. *DJ Mixs* Teknikleri - *Beat Mixing*, Efekt bilgisi,
- Hafta 4. Halkla İlişkiler, Marka Yönetimi ve Pazarlama Müzik Türleri, Müzik Arşivleme ve Araştırma, Set hazırlama.

Derslerin içeriği hem görsel hem işitsel öğrenmeyi sağlamak için, doküman ve düzyazıların yanında animasyonları da içermektedir. *DJ*'lik görülerek ve dinlenerek öğrenilebilecek bir meslek olduğundan *web* uygulamamızın ana içeriğini anlatımlı videolar ve canlı dj performans videoları oluşturmaktadır. 1. Dersin içeriğine göre DJ Ekipmanlarının nasıl kurulacağı bir doküman ile kursiyerlere hazırlanmıştır. Ancak daha da önemlisi bir setup nasıl kurulur, kablolar nasıl bağlanır cihazların üzerindeki düğmeler ne işe yarar hem sesle hem görselle anlatılmıştır. Animasyon ise hafızaya daha yardımcı olması ve farklı öğrenme metodolojilerini seven kişilere alternatif olması için sitemizde kullanılmıştır. (Bkz. Ekran 7, Ekran 8, Ekran 9, Ekran)

Ekran 6: Hafta 1 Ders Metni

DJ Negma ile e-DJ Workshop

Ana Sayfa • Dersler • e-DJ Workshop • 1 Hafta • 2 Hafta • Elektronik Müzik Tarihi ve Türleri

Görünüm
4

Ana Sayfa
• Etkinlikler
• Site sayfaları
• Profilim
• Derslerim
• e-DJ Workshop
• Katılımlar
• Raporlar
• e-DJ Workshop with DJ Negma
• 1 Hafta • 2 Hafta
• **Elektronik Müzik Tarihi ve Türleri**

Elektronik Müzik Tarihi ve Türleri

Bu döküman sayesinde elektronik müziğin tüm evreleri ve türleri hakkında derinlemesine bilgi sahibi olacaksınız.

Elektronik Müzik Nedir?

Klasik, elektronik ve elektro mekanik aletler kullanılarak yapılan müzik türüne verilen isimdir. Müzisyenlerin teknolojik gelişmeleri müzik için kullanma isteği gelişmesinde etkili olmuştur. Başta elektronik mekanik tasarımlar sahip birkaç enstrümanın geliştirilmesiyle, diğer elektronik enstrümanlara yit açılması ve **Theremin**, **Keyboard**, **synthesizer** gibi enstrümanlar ile bilgisayar kullanarak, elektronik müziğin tarihi başlamıştır. Günümüzde elektronik enstrümanların kullanılmadığı albüm ve sahne performansı nerede ise yok gibidir.

Elektronik müziğin başta (Ambient, Down tempo - Trip Hop, Acid Cast, Euro Dance, House, Techno, Progressive Trance, Big Beat) örnek üzere bir çok alt türü vardır. Modern Talking, Madonna, Celine Dion müzik tarzını ıcran eden bazı gruplardır.

Türleri Nelerdir?

Ekran 7: Hafta 1 Ders Görseli

Ekran 8: Hafta 2 Ders Görseli

Ekran 9: Hafta 3 Ders Videosu

Sınav

Ara yüzde bulunan örnek sınav uygulamasıyla zamandan ve mekândan bağımsız sınav olabileceklerdir. Bu sayede, en güvenli, konforlu alanlarında velileri ya da terapistleri ile bu sınavları alabileceklerdir. Hatalı yanıt verseler de dersi tekrar alarak sınava tekrar girebilecek ve mutlak başarı elde ederek motive olacaklardır. (Bkz. Ekran 10, Ekran 11)

Ekran 10: Sınav Tanıtım Metni

1. Ders Sınavı

Selam Arkadaşlar;

1. Dersinizin döküman ve videolu ders anlatımlarını okuyup izledikten sonra çok rahatlıkla sorularımıza yanıt verebileceğinizi düşünüyorum :)

Bol şans.

İzin verilen uygulama: 2

Sınav bu tarihe kadar başlamayacak: 1 Haziran 2015, Pazartesi, 23:32

Zaman sınırı: 10 dk

Notlandırma yöntemi: En yüksek not

[Sınavı şimdi gözden geçir](#)

Ekran 11: Sınav Soru Tipleri

Sınavı gözden geçirebilirsiniz ancak gerçek uygulama yapmak istediğinizde bu sebepten de engellenirsiniz:

Üzgünüz, bu sınavı eritlemez

Soru 1
Henüz cevaplanmadı
90.00 üzerinden (paralellem)
Y Soruyu İşaretle
Sınavı Gözetle

Üçlütlük bir House Müzik türüdür.
Select one:
 Doğru
 Yanlış

Soru 2
Henüz cevaplanmadı
100.00 üzerinden (paralellem)
Y Soruyu İşaretle
Sınavı Gözetle

Aşağıdakilerden hangisi/hangileri Eş ekipmanlardır.
Lütfen bir ya da daha fazlasını seçin:
 a. Headphone
 b. Vinyel
 c. NDM
 d. Hopol
 e. Ortopleon

Ödev

Her dersin (her hafta) sonunda konuyu kavramak için bir ödev (proje) verilmiştir. Bu ödevler daha çok kişinin teknik ve internette tarayarak bulacağı konulardan daha çok kendi öz yeteneğini ve yorumunu ekleyebileceği ödevler olacaktır. Her hafta bu ödevler ilgili linke *upload* edilecektir ve eğitmen tek tek ödevleri inceleyerek katılımcıların seviyesini ve öğrenme isteğini algılayabilecektir. (Bkz. Ekran 12)

Ekran 12: Hafta 1 Ödev

Bu ödev için uygulama yapılmadı

Artık Elektronik müzik türlerini biliyorsunuz.

Techno, Trance, House, Minimal türleri için 5'er adet track video linkini yazınız ve 1 paragraf bu track in size verdiği duyguyu ifade ediniz.

Erişilebilirlik tarihi:	1 Haziran 2015, Pazartesi, 23:05
Son teslim tarihi:	7 Haziran 2015, Pazar, 23:05

Puanlama & Sertifika

e-Proje: Set hazırlama ve sunma (40 puan)

e-Sınav: Her dersin sonunda *on-line* sınav (30 puan)

e-Ödev: Her ders bitiminde haftalık ödevler (30 puan)

Temel Kursu tamamlayan, sınavlarından ve projelerinkinden başarılı olan engelli bireyin adına “e-sertifika” verilecektir. (Bkz. Ekran 13)

Ekran 13: İsmi Özel Sertifika

Yardım Sayfaları

Özel gereksinimi olan bireyler için uzaktan eğitim tasarımlarında yardım menüsü çok önemlidir (Nielsen, 2005).

Kullanıcılar, sorunlarını site yöneticisi ya da dersin öğretmenine bir e-posta yoluyla da iletebilmesi için gerekli altyapı oluşturulmuştur. Kullanıcı herhangi bir yerde ekran görüntüsünü alarak öğretmenine mail ile sorunu sorabilmektedir.

Ayrıca sıkça sorulan sorular sayfası hazırlanmış ve siteyi nasıl gezeceği videosu hazırlanmıştır siteye eklenmiştir.

Sosyalleşme Bölümleri

Forum, Sohbet ve Blog sayfaları

Forumlar her sitenin canlı bağlantılarıdır. Sosyalleşme imkânıdır. Kullanıcı karşısında bir kişinin olduğunu bilir. Tartışma forumları, bilgilendirme topikleri uzaktan eğitim için çok önemlidir. Bu nedenle siteye forum eklenmiştir. Forumda yeni tartışma açma ve mesaj yazma sınırı bulunmamaktadır. (Bkz. Ekran 14)

Ekran 14: Forum Sayfası

Blog sayfasındaki amaç herkesin kendi blogunu açabilmesini sağlamaktır. Burada DJ ler yavaş yavaş kendilerini tanıtmaya ve reklamlarını yapmaya başlarlar. (Bkz. Ekran 15)

Ekran 15: Blog Sayfası

Sitede eğitici ve öğrencilerin çevrimiçi birbirleriyle yazışabilecekleri sohbet odası da açılmıştır. Bu odalar uzaktan eğitimde klasik eğitimdeki kafeterya gibi sosyal alanlar yerine geçmektedir. (Bkz. Ekran 16)

Ekran 16: Sohbet Odaları

Resmi Facebook Fan Sayfası

Web tabanlı eğitimde iletişimin yüksek olabilmesi için tüm sosyal ortamların kullanımı esastır. Öğrencilerin bir sosyal ağ içerisinde buluşmasını sağlamak ve ilgili duyuru ödül ve fırsatları buradan yayınlamak önemlidir. Etkinlikler, haberler en son yapılan duyurular çok rahat takip edilebilmektedir. ir.

Dönem dönem eğitimcinin yapacağı performanslarına öğrencilerini bu siteden davetiye yollaması, bir kapı giriş özel kodu vermesi gibi, hediyeler ya da eğitimcinin gözetiminde fan sayfasındaki üyelerin kendi setlerini buradan yükleyerek incelenmeye ve oylamaya sunulması öğrencileri daha şimdiden göz önünde kendini ifade etmesine ve geri bildirimleri almasına fırsat yaratacaktır. Sınavlarla ilgili duyurular da anlık buradan duyurulup herkesin takip etmesi sağlanacaktır. (Bkz. Ekran 17, Ekran 18)

Ekran 17: Fan Sayfası

Ekran 18: Fan Sayfası

Yönetici Ekranları – Anket

Ölçümleme, değerlendirme uzaktan eğitimin *web* tabanlı eğitimin en önemli kriteridir. Bireyler yapıyorsunuz ve karşınızdaki kişilerin duygu ve beden dillerini anlayabilmenize imkân yok. Bunun en güzel yollarından biri objektif anketler oluşturmaktır. Anketlerin okunması çok önemlidir. Buradan alınan geribildirimler gelecekte eğitimin kalitesinin ve verimliliğinin de artmasını sağlayacaktır. (Bkz. Ekran 19)

Ekran 19: Anket Sayfası

Yönetici Ekranları – Rapor

Moodle uygulamasında raporlar büyük önem taşır. Öğrencinin site içerisindeki anlık ve geçmişe dönük hareketleri bu raporlar sayesinde eğitimci tarafından gözlemlenebilecektir. Böylece hangi konulara daha çok ilgi olduğu hangi konularda daha zayıf olduğu anlaşılacaktır. Uzaktan eğitimde kişilerle yüz yüze bir iletişim olmadığından raporlar ve dönütler büyük önem taşımaktadır. (Bkz. Ekran 20)

Ekran 20: Rapor Sayfası

Etkinlik	Beklenen	Beklenen	Beklenen	Son erişim
e-DJ Akademisi Anketi	19	-	-	17 Mayıs 2015, Çarşamba, 22:04 (27 sn)
Haber Forumu	18	-	-	17 Mayıs 2015, Çarşamba, 22:01 (20 sn)
DJ Negma Biyografi	8	-	-	17 Mayıs 2015, Çarşamba, 22:03 (09 sn)
En popüler müzik: 5/5'e	4	-	-	17 Mayıs 2015, Çarşamba, 22:07 (07 sn)
1 Haziran - 7 Haziran				
Elektronik Müzik Teorisi ve Tarih	7	-	-	17 Mayıs 2015, Çarşamba, 22:08 (08 sn)
Müzik Teorisi Görsel DJ & Track	9	-	-	17 Mayıs 2015, Çarşamba, 22:01 (2 saat 3 sn)
Turnüvalar & Mixer Kurulum Videosu	8	-	-	17 Mayıs 2015, Çarşamba, 22:12 (11 sn)
DJ Ekipmanları Kurulum	5	-	-	16 Mayıs 2015, Pazartesi, 19:01 (2 gün 19 saat)

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Yıldız ÇOKCOŞKUN

Sürekli Adresi : Türkali Mah. Yeniyol sk. No:3 D:11 Beşiktaş - İstanbul

Doğum Yeri ve Yılı : İstanbul / 17.10.1973

Yabancı Dili : İngilizce

Medeni Durumu: Bekar

Eğitim Durumu:

Lise: Fatih Ticaret Lisesi, 1990

Ön Lisans: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Y.O Bilgisayarlı Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Bölümü, 1994

Lisans: Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme Bölümü, 2014

Yüksek Lisans: Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Bilgi Teknolojileri Bölümü, Devam Ediyor

Çalışma Hayatı:

2015 - Bilgi Güvenliği Akademisi A.Ş. (Devam Ediyor)

2012 – 2015 Turcom İletişim A.Ş.

2007 – 2012 IT / Sistem Entegratörü Firmalar

2002 – 2007 Symantec Inc.

1998 – 2002 EGS Yatırım A.Ş.

1996 – 1998 Türk Ekonomi Bankası